

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER  
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 13 SEPTEMBER 1922

No. 350

## INHOUD

	Blz.
EEN NIEUWE WISSELRECHTCONFERENTIE door <i>Mr. K. P. van der Mandele</i> .....	792
De Graanvoorziening van Europa door <i>P. W. Schilthuis</i> .....	792
De Spoorweg-tekorten II door <i>H. J. van Braambeek</i> ....	794
Het Verslag van de Staatscommissie inzake Mond- en Klauwzeer I door <i>Mr. Dr. R. H. Baron de Vos van Steenwijk</i> .....	796
Londensche Correspondentie.....	798
AANTREKENING:	
Indexcijfers voor de bedrijvigheid in landbouw en veeteelt, mijnbouw en industrie der Vereenigde Staten .....	799
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN .....	800
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Augustus 1922 .....	801
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank.....	801
Rijkspostspaarbank .....	801
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics” .....	801
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....	802—808
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

## INSTITUUT

## VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.  
Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink*.  
Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam*.  
Aangetekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.  
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening  
*Rotterdam No. 8408*.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

12 SEPTEMBER 1922.

De geldmarkt bleef ook deze berichtswEEK nog vrij vast. Ook nu bleef de prolongatierente onveranderd en noteerde de geheele week 2½ pCt., daarentegen was particulier disconto eerder nog weer vaster. In den regel werd voor 3 pCt. afgedaan; de vraag naar wissels bleef echter nog zeer gering, zoodat het niet groote aanbod niet eens altijd geheel geplaatst kon worden en enkele posten ook voor 3½ pCt. moesten worden afgegeven.

De stijging van f 8,8 miljoen, die de post binnenlandsche wissels op den weekstaat van De Nederland-

sche Bank te zien geeft, komt ook ditmaal weder voor rekening van den Staat. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen week van f 30 miljoen tot f 39 miljoen op. De beleeningen, die verleden week, in verband met de maandwisseling, met f 25 miljoen waren vermeerderd, vertoonden thans een teruggang van f 16,2 miljoen; de effectenbeleeningen daalden met f 9,5 miljoen; de goederenbeleeningen met f 6,7 miljoen. De post papier op het buitenland, het renteloos voorschot aan het Rijk en de post munt en muntmateriaal bleven nagenoeg onveranderd. De diverse rekeningen onder het actief vertoonden een daling van f 1,9 miljoen; ook in de afgelopen week schijnt de Bank dus weder voor een klein bedrag aan dollars te hebben afgegeven.

De biljettencirculatie verminderde met f 8,7 miljoen; de rekening-courant saldi met ruim f 200.000. Het beschikbaar metaalsaldo nam weder eenigszins toe.

Met uitzondering van marken waren wissels deze week vrij stabiel. Londen schommelde nauwelijks 1 cent en New York niet meer dan ¼ cent. Ook Zwitserland en Skandinavië waren zonder veel verandering. Iets meer beweging was er in de frankenkoersen, die zooals gewoonlijk, met de marken eenigszins meegingen; echter ook voor deze wissels was de stemming veel rustiger dan de vorige weken. Zoo bleef dan ook de eenige belangstelling voor marken, die wederom iederen dag in heftige beweging waren. Aanvankelijk oplopend tot ongeveer 21, werd later weder voor 17½ à ¼ afgedaan; om na een stijging op Zaterdag, Maandag weder zeer flauw te openen, zoodat 16½ genoteerd werd.

LONDEN, 9 SEPTEMBER 1922.

Niettegenstaande de regeeringsbetalingen hield de vraag naar geld deze week aan. De markt was vast en groote bedragen moesten voor een week à 3½ pCt. bij de Bank of England worden opgenomen. Privaatdisconto, dat zich op een oogenblik zelfs op 3 pCt. stelde, was gemiddeld 2—2½ pCt. Het eenigszins ruimere aanbod, dat zich deed gevoelen gedurende de twee laatste dagen der berichtperiode, wordt van voorbijgaanden aard geacht.

De disconto-markt trachtte de geldmarkt te volgen, doch tengevolge van de slaptē in zaken ondergingen de koersen slechts een geringe stijging; 2-, 3- en 4-maands papier noteerde 2<sup>9</sup>/<sub>16</sub>—5/8 pCt., 6-maands papier 2<sup>11</sup>/<sub>16</sub>—13/16 pCt.

## EEN NIEUWE WISSELRECHT- CONFERENTIE.

De Volkenbond heeft een even verstandigen als nuttigen stap gedaan: hij heeft den Haag gepolst of het bereid zou zijn wederom een wisselrechtconferentie te ontvangen om een herziening van het kort vóór den oorlog voor een groot deel reeds voltooide werk ter hand te nemen.

Verstandig is de stap, omdat de Volkenbond juist die onderwerpen van internationalen aard op moet nemen, die oogenschijnlijk minder gewichtig zijn, maar juist daarom goede kans van slagen bieden; nuttig, omdat er weinig onderwerpen zijn, waarmede zulke directe praktische resultaten te verkrijgen zijn.

De handel ontving de plannen voor de eerste conferentie — nu ruim twaalf jaar geleden — met vreugde; de wissel en de cheque zijn internationale instrumenten bij uitnemendheid. De zekerheid, door gelijke rechtsnormen geschapen, zou een groote verlichting beteekenen.

De verwachtingen gingen in vervulling toen, twee jaren later, een tractaat voor den wissel door dertig staten werd geteekend. Dertig staten en van alle hoeken der wereld: China en Japan waren erbij, naast heel Skandinavië en verscheidene Staten van Zuid-Amerika. Laatste glorie van Staatsraad Asser!

Volkomen overeenstemming werd weliswaar nog niet bereikt. Engeland en de Vereenigde Staten hielden zich tenslotte afzijdig en men kreeg de tegenstelling van Anglo-Amerikaansch en geünificeerd wisselrecht. Maar er was dan toch een uniforme wisselwet ontstaan en men mocht aannemen, dat de onderteeknende staten tot spoedige invoering zouden overgaan en dat er later met de Angelsaksen te praten zou zijn.

Van invoering is echter weinig gekomen: de wetgeevende lichamen werken langzaam en de oorlog deed elken internationalen arbeid rusten. Buitengewoon jammer was het, dat Nederland, de gastvrouw der conferenties, niet het voorbeeld gaf en spoed maakte met de inlijving van de nieuwe wisselwet. Het zou dubbel-nuttig zijn geweest: de Hollandsche handel zou van een verouderd stel bepalingen zijn bevrijd en den Haag zou getoond hebben, dat het haar ernst was met hare bedoelingen om leidster te zijn in zaken van internationaal privaatrecht. De departementen lieten het onbegrijpelijkerwijs sloffen tot het, na Augustus 1914, fatsoenshalve niet meer ging. Men had Asser beter kunnen eeren!

Des te meer reden voor den Haag om zich nu dubbel in te spannen: gemakkelijker is de taak er niet op geworden. Het is toch nauwelijks te verwachten, dat Amerika en Engeland overstag zullen gaan, al gingen in het laatste land stemmen daartoe op. Dan is het wisseltractaat op Duitsche leest geschoeid; het „*contrat de change*”, de basis van het Fransche wisselrecht, is over boord gezet: zal Frankrijk, zullen België, Italië of Roemenië nu nog bereid zijn een dergelijk Duitsch-riekend product, al dan niet geamendeerd, opnieuw te aanvaarden? Men moet met het tegendeel rekening houden.

En toch, als Frankrijk en enkele anderen zich zouden terugtrekken, moet men met de overgebleven contractanten doorzetten. Een geünificeerd wisselrecht, zij het slechts voor een gedeelte der continentale staten, is juist in deze tijden van volken-versplintering ten zeerste gewenscht. Hoe zou men niet menigen jonggeboren staat uit den brand kunnen helpen, indien hij met een enkel besluit een vrij algemeen geldend modern wisselrecht kon aannemen! Op die wijs zal Kemalidan gemakkelijker handelsbetrekkingen kunnen aanknoopen; op die wijs zullen de ertsladingen van Georgië eenvoudiger gefinancierd kunnen worden en zal de bankier niet met de handen in het haar zitten als een documentenwissel op een van de randstaten „*en souffrance*” is. En als Sowjet-Rusland eens toetreedt — het heeft er groot belang bij — dan weet de koopman, die zaken met Petrograd durft

te doen, ten minste wat hij met de accepten, waarmede de Russische importsyndicaten nu reeds plegen te betalen, uit zal kunnen richten.

In een nieuw wisseltractaat ten slotte bij een dertig of veertig staten, groot en klein, ingevoerd, dan zullen de landen, die zich uit antigermanisme mochten hebben onthouden, op den duur wel tot aansluiting te krijgen zijn, al ware het maar uit praktische overwegingen. De handels- en financieele relaties bijvoorbeeld van Frankrijk met Spanje en Tsjechoslowakije en Polen zijn vele: éénzelfde wisselrecht zal ze zeer vergemakkelijken.

Dit alles geldt den wissel. Met den cheque is men in 1912 niet tot een tractaat, maar slechts tot „*wenschen*” gekomen. Ook deze stof eischt dringend internationale, voor ons ook nationale voorziening.

Het is dus dure plicht, dat den Haag dit werk met grooten ernst opvat, het vlug en vlot doorzet en het voltooit door nummer één te zijn, die de internationale regeling in een nationale omzet.

K. P. VAN DER MANDELE.

## DE GRAANVOORZIENING VAN EUROPA.

De voeding van ons werelddeel en de veranderingen, die zij gedurende en na den oorlog heeft ondergaan, hebben den laatsten tijd weer van verschillende zijden de aandacht getrokken en inderdaad verdienen zij dit in hooge mate, zoowel om hunne belangrijkheid op zichzelf als om het nauwe verband, dat er tusschen deze verschijnselen en den politieke en economischen toestand van vele der belangrijkste landen der wereld bestaat. Als men van de voeding van Europa spreekt, denkt men hoofdzakelijk aan de voeding met granen en de daaruit vervaardigde producten, niet alleen omdat deze verreweg het grootste aandeel hebben in de menschelijke voedselvoorziening, maar ook omdat in de voeding met dierlijke producten voor een belangrijk deel, zij het indirect, door granen en zaden wordt voorzien.

De veranderingen, die zich in den oorlog in de graanvoorziening van Europa door het wegvallen van verschillende landen van uitvoer (Rusland, Roemenië, Bulgarije) en van invoer (Duitschland, Oostenrijk) hebben voorgedaan, handhaafden zich ook gedeeltelijk na den vrede en zoowel deze veranderingen, als de toestanden, die zich daaruit hebben ontwikkeld, zijn van zóó groote beteekenis, dat zij ongetwijfeld ook in ruimeren kring belangstelling zullen wekken.

In de volgorde van hun belangrijkheid, gerekend naar de wereldproductie, konden de voornaamste graansoorten vóór den oorlog als volgt worden gerangschikt: Tarwe, maïs, rijst, haver, rogge, gerst. Tarwe en maïs stonden ongeveer gelijk, terwijl rijst, waarvan de wereldproductie die van tarwe bijna evenaart, voor de voeding van Europa gevoelig buiten beschouwing kan blijven, omdat zij alleen in Azië de groote beteekenis van volksvoedsel heeft, die in Europa aan de tarwe toekomt, terwijl zij van zeer ondergeschikte beteekenis is als Europeesch product en als importartikel in Europa.

De wereldproductie der overige graansoorten vóór en na den oorlog blijkt uit het staatje aan het hoofd der volgende bladzijde; om de cijfers zoo klein mogelijk te houden heb ik deze en alle volgende in miljoenen tonnen van 1000 KG. uitgedrukt.

Uit deze cijfers blijkt in de eerste plaats het eenigszins verbazingwekkende feit, dat niet tarwe, het voornaamste menschelijk voedsel, maar maïs de grootste wereldopbrengst aanwijst. De oorzaak van dit verschijnsel ligt in de overweldigende productie van maïs in de Vereenigde Staten, die gemiddeld ongeveer 76 pCt. van den wereldoogst opleveren, en waar de maïs oogst  $2\frac{1}{2}$  à 3 maal zoo groot is als die van tarwe. Toch is maïs in de Vereenigde Staten veel meer dan tarwe een artikel voor binnenlandsch gebruik, als grondstof voor talrijke industrieën (maïsmeel voor menschelijk en dierlijk voedsel, stijfsel, glucose, enz.), maar vooral als veevoeder, waar-

	Mais	Tarwe	Haver	Rogge	Gerst	Totaal
Gemiddelde der 10 jaren 1902/1911	91	90	54	41	24	300
1912	110	103	67	48	26	354
1913	91	112	68	48	30	349
1914	98	98	59	41	26	322
1915	106	111	64	41	27	349
1916	77	86	48	26	20	257
1917	82	52	35	3.5	9.5	182
1918	67	64	34	4.5	11	180.5
1919	84	70	35	12	12	213
1920	95	75	45	14	14	243
1921	94	81	40	20	17	252
Totaal 10 jaren 1912/1921	904	852	495	258	192.5	2701.5
Fictieve opbrengst onder toevoeging van normale oogsten Rusland, Siberië. Servië.	96	99	54	41	25	315

door de reusachtige uitvoeren van Amerikaansch vleesch, vet en spek worden mogelijk gemaakt. De maisuitvoeren bedragen in den regel 2 tot 5, en bereiken er zelden meer dan 7 à 8 pCt. van den oogst, terwijl die van tarwe zich meestal tusschen 14 en 41 pCt. bewegen. Sommige jaren, wanneer de maïsogst zeer klein uitvalt, zooals in 1894, 1908, 1909, 1913, 1918, daalt de uitvoer tot op 1 en  $\frac{1}{2}$  pCt., hetgeen met tarwe nooit het geval is.

Haver is in de Vereenigde Staten een zeer belangrijk product met een opbrengst van gemiddeld 20 millioen ton in de laatste 5 jaren (tegen maïs 74, tarwe 28, rogge 1,8, gerst 3,5 millioen), waarvan gemiddeld  $\frac{1}{3}$  millioen ton werden uitgevoerd. Rogge en gerst zijn weliswaar van veel minder beteekenis, maar toch als uitvoerartikelen belangrijk, vooral in de laatste jaren, omdat de verbouw van rogge, als gevolg van het uitvallen van Rusland als uitvoerland, sterk is toegenomen en voor beide artikelen het verbruik in de Vereenigde Staten zelf door de drooglegging belangrijk verminderd, daar zij hoofdzakelijk als grondstoffen voor brouwerij en branderij werden gebruikt; immers roggebrood is in Amerika zoo goed als onbekend.

Wat in de tweede plaats uit de gegeven wereld-oogstcijfers blijkt, is, dat zij onmogelijk juist kunnen zijn, daar natuurlijk de productie, met name van haver, rogge en gerst, na 1915 niet zóó sterk kan zijn gedaald, als daaruit blijken zou. Dit wordt hierdoor verklaard, dat na 1915 de gegevens voor verschillende landen, zooals Rusland, Siberië en Servië, zijn gaan ontbreken, waardoor de totalen, vooral van de genoemde artikelen, waarvan Rusland een der belangrijkste productie- en uitvoerlanden was, sterk zijn gedaald. Om van deze vermindering een indruk te geven, heb ik aan de lijst een rijtje toegevoegd van de opbrengsten, zooals zij over 1921 zouden zijn geweest, als voor de uitgevallen landen een gemiddelde oogst, gerekend over 1909/13 werd toegevoegd. Deze cijfers zijn op zichzelf niet juist, daar de grootte dier oogsten niet bekend is, en men er alleen van weet, dat zij veel kleiner waren dan normaal; zij hebben echter deze waarde, dat men er uit kan zien in hoeverre andere landen hun productie hebben uitgebreid en dus in het ontstane tekort hebben voorzien. Dit nu blijkt slechts in geringe mate het geval te zijn geweest: immers het totaal komt slechts 5 pCt. boven het gemiddelde van 1902/11 en blijft belangrijk beneden de opbrengsten der laatste jaren vóór den oorlog, hetgeen voor een groot deel zijn oorzaak vond in kleinere oogsten in de Europeesche invoerlanden. De oogsten der jaren 1912/1915 waren echter buitengewoon groot en hebben ongetwijfeld gedurende eenige jaren zóó belangrijke overschotten

gegeven, dat daaruit, tezamen natuurlijk met de oogsten der daarop volgende jaren, in alle behoeften kon worden voorzien, want deze alleen hadden dit, niettegenstaande het verminderde Europeesche gebruik, ongetwijfeld niet kunnen doen. Het is trouwens bekend, dat de exportlanden gedurende de oorlogsjaren zeer groote overschotten hebben bewaard, die nu tot veel bescheidener proporties zijn teruggebracht. Deze toestand is voor Europa in zijn ellende een groot geluk geweest, want zijn eigen oogsten waren gedurende en na den oorlog zóóveel kleiner dan daarvóór, dat alleen zeer gunstige opbrengsten in de weinige overblijvende exportlanden: de Vereenigde Staten, Canada, Argentinië en Australië, de Europeesche importlanden hebben behoed voor veel grootere schaarschte dan wij hebben gekend, mischien voor feitelijk algemeenen hongersnood.

De vraag, in hoeverre, en door welke landen in de behoeften der importlanden is voorzien, toen Rusland, Roemenië en Bulgarije als exportlanden uitvielen, wordt, wat tarwe betreft, beantwoord door onderstaande opstelling. Ik zal mij tot tarwe bepalen, omdat anders al te veel cijfers zouden moeten worden gegeven, en omdat tarwe, ofschoon niet de belangrijkste graansoort, wat wereldopbrengst betreft, als menschelijk voedsel en als internationaal handelsartikel wel de hoofdrol speelt. Trouwens, de andere graansoorten geven een overeenkomstig beeld. De cijfers hebben niet betrekking op kalenderjaren, maar loopen telkens van 1 Augustus tot 31 Juli, omdat in dezen termijn het Europeesche oogstjaar ligt:

Tarwe-uitvoeren der wereld.

	Vereen. Staten	Canada	Rusland	Balkan	Britsch Indië	Argentinië	Australië	Andere landen	Totaal
Gemidd. 10 jaren 1902/3 tot 1911/12	3.5	2.1	3.8	1.5	1.—	2.4	-8	-3	15.4
1912/13	2.2	3.1	2.1	2.—	1.5	2.5	1.4	-3	15.1
13/14	3.3	3.6	2.9	1.5	1.7	3.3	1.3	-1.5	17.75
14/15	4.—	2.4	4.7	1.7	-8	1.2	1.8	-2	16.8
15/16	9.—	7.9	-0.3	—	-9	2.5	—	-0.5	20.38
16/17	6.6	4.9	-1	—	-1	1.7	1.—	-2	14.6
17/18	5.5	4.2	-1.6	—	-9	1.6	1.4	-1	13.86
18/19	3.7	2.9	—	—	-4	2.3	1.—	-1	10.4
19/20	7.8	2.4	—	—	-1	2.2	2.—	-1	14.6
20/21	10.—	4.6	—	—	—	6.8	2.5	-0.3	23.93
21/22	9.6	4.5	—	—	-3	1.7	2.2	-1	18.4
Totaal 10 jaren	61.7	40.5	9.99	5.2	6.7	25.8	14.6	1.33	165.82
Schatt. 1922/23	6.1	6.5	—	—	—	3.3	1.7	-7	18.3

Hoe welsprekend zijn deze cijfers. Onmiddellijk springt in het oog, dat de uitvoeren (dus ook de behoeften der invoerlanden, zijnde bijna uitsluitend Europeesche) na 1912, en ook in en na de oorlogsjaren, gemiddeld ruim 1 millioen ton grooter waren dan in de voorafgaande 10 jaren en dat in deze meerdere behoefte, toen Rusland en de Balkanlanden hun uitvoer moesten staken, en Britsch-Indië en de „andere landen” dien verminderden, terwijl Argentinië vrijwel gelijk bleef, geheel werd voorzien door de Vereenigde Staten en Canada, die hun uitvoer bijna verdubbelden en, weliswaar in dezelfde verhouding, maar voor een veel geringere hoeveelheid, door Australië. Dat de behoefte inderdaad sterk gestegen was, niettegenstaande de onmogelijkheid, waarin de Centrale landen gedurende den oorlog verkeerden, overzeesch graan aan te voeren en de beperking, die zij zich daarna wegens hun dalende geldkoersen moesten opleggen, was een gevolg van de kleinere oogsten, vooral in Frankrijk, Italië, Engeland en Duitschland, niet alleen van tarwe, maar ook van alle andere granen.

Nu is weer een nieuw oogstjaar begonnen en daar-

voor doet zich opnieuw de vraag voor: zal in de behoeften van Europa kunnen worden voorzien door de weinige exportlanden, die te zamen deze taak zullen hebben te vervullen? Immers Rusland, Roemenië (behalve voor een beperkte hoeveelheid maïs) zullen ook in 1922/23 nog niet weer als uitvoerlanden meertellen.

Dank zij zeer gunstige oogsten in de Vereenigde Staten en Canada kan deze vraag zooals uit de schattingen voor 1922/23 blijkt nu reeds met zekerheid bevestigend worden beantwoord, daar zij een totaal opleveren van 18,3 miljoen ton. Bovendien zou deze hoeveelheid, indien het noodig bleek, nog kunnen worden vergroot, want de overschotten der uitvoerlanden (die natuurlijk niet ten volle voor export beschikbaar zijn, daar er steeds eenige voorraad in elk land moet overblijven) worden als volgt geraamd:

Totaal overschot	
Vereenigde Staten .....	6,1
Canada .....	7,2
Argentinië .....	3,9
Australië .....	2,2
Britsch-Indië .....	1,1
Mandsjoerije, enz. ....	0,7
	21,2

Op dit lijstje komt Britsch-Indië voor met 1,1 mill. ton, terwijl het onder de uitvoercijfers niet voorkomt; dit vindt zijn verklaring hierin, dat de uitvoer van tarwe er nu nog verboden is wegens een kleinen oogst van 1921, en dat van de opbrengst van andere oogsten, zooals rijst, maar ongetwijfeld ook van overwegingen van binnenlandsche politiek zal afhangen, of de uitvoer zal worden vrijgelaten. Voorzichtigheids-halve is deze mogelijkheid echter buiten beschouwing gelaten.

Tegenover het geschatte uitvoertotaal van 18,3 miljoen staat een geschatte behoefte in:

Europa van .....	16,1
Niet Europeesche landen van ....	1,7
	17,8 mill. ton

Hierbij is eenigszins rekening gehouden met de beperkingen, die verschillende landen zich in verband met hun ongunstige geldkoersen zullen moeten opleggen, maar de rampspoedige daling dier koersen in den laatsten tijd doet verwachten, dat deze veel grooter zullen blijken, dan kort geleden te voorzien was. Wat de andere graansoorten betreft, hiervoor zijn de verhoudingen ongeveer overeenkomstig, omdat de Vereenigde Staten en Canada ook groote oogsten haver, gerst en rogge hebben en een nieuwe groote maïs-oogst in de Vereenigde Staten zoo goed als verzekerd is.

De conclusies, die men uit al het voorgaande in hoofdzaak trekken kan, zijn de volgende:

Gedurende en na den oorlog heeft het graanimporteerende Europa in zijn behoeften kunnen voorzien, dank zij een reeks van groote oogsten in de Vereenigde Staten, Canada en Australië en normale oogsten in Argentinië, waardoor het tekort van Rusland en de Balkanlanden als vanzelf werd vervangen.

Ook voor het seizoen 1922/23 is de graanvoeding van Europa ruimschoots verzekerd.

De graanvoorziening van Europa hangt zoo goed als geheel van bovengenoemde vier groote landen, en daarvan voor ongeveer  $\frac{3}{4}$  van de Vereenigde Staten en Canada af, waar de groote oogsten der laatste jaren, vooral in de Vereenigde Staten, niet in de eerste plaats werden veroorzaakt door uitbreiding der cultuur, maar hoofdzakelijk door buitengewoon gunstige omstandigheden bij den uitzaai, den groei en den oogst. Het zijn deze omstandigheden, die de laatste jaren en ook nu nog den doorslag geven bij de graanvoorziening van Europa en dit beteekent, dat zij ernstig in het gedrang zou komen, zoodra 't zij de Vereenigde Staten, 't zij Canada, 't zij, erger nog, beide landen, een zeer ongunstig oogstresultaat voor tarwe

zouden hebben, hetgeen tot de natuurlijke, van tijd tot tijd wederkerende verschijnselen behoort.

Zulk een gebeurtenis zou voor Europa een ramp beteekenen niet alleen wegens de verminderde hoeveelheid, die te zijner beschikking zou staan, maar ook wegens de hooge prijzen, die er ongetwijfeld mede gepaard zouden gaan. Daarom zijn in dit verband voor het importeerende Europa twee dingen van het hoogste belang: Zijn eigen productie zoo snel mogelijk weer op de hoogte te brengen van vóór den oorlog; en vooral: dat Rusland binnen den kortst mogelijken tijd weder graanoverschotten beschikbaar zal hebben. Het is waarlijk niet alleen een levensbelang voor Rusland, maar ook voor het overig Europa, dat de landbouw van Rusland zich snel herstelle, want in een der eerstvolgende jaren kunnen de geschetste omstandigheden de importlanden plotseling in een toestand brengen, dat zij Rusland noodig hebben als nooit te voren en zonder Russisch graan aan jammerlijke schaarschte en duurte ten prooi zouden zijn.

P. W. SCHILTHUIS.

## DE SPOORWEG-TEKORTEN.<sup>11</sup>

### II.

Des te onaangenamer wordt het door het spoorwegpersoneel gevoeld, dat aller bliken zich op hunne beurs en hun vrijen tijd richten, nu men toch tegenover het andere element in het bedrijf — hen, die het kapitaal fourneerden — gansch anders optreedt en steeds opgetreden is.

Als de heer van Kretschmar het wil laten voorkomen, dat het spoorwegbedrijf zich vóór den oorlog kon bedruipen, geloof ik toch te mogen beweren, dat hij niet minder juist is.

Onder de overeenkomsten van 1890, waarbij o.a. de Staat zijn spoorwegen aan de maatschappijen heeft verhuurd, heeft deze van het daarin gestoken kapitaal nog geen  $1\frac{1}{2}$  pCt. huur ontvangen. De belastingbetaler heeft steeds de rest moeten opbrengen, die voor rente en aflossing der daarvoor aangegane staatsleeningen noodig was.

Doordat er geen verplichting is tot afschrijving (behalve op het rollend materieel) op de gebouwen, de kunstwerken enz., die toch slijten, verouderen, zelfs geheel teniet gaan en door nieuwe werken worden vervangen, is het spoorwegbedrijf in zijn exploitatieuitkomsten vóór den oorlog immer veel te florissant voorgesteld.

Ik zou dan ook geneigd zijn om de meening van den schrijver zóó stellig te weerspreken, dat ik zou zeggen: dat de spoorwegen zich *nooit* hebben kunnen bedruipen.

Als dan toch, ondanks dezen ongunstigen toestand, dien Prof. Treub niet nagelaten heeft voortdurend te bestoken, aan de aandeelhouders een — ik stem toe, matig — dividend werd uitgekeerd, dan gevoelt iedereen dadelijk, dat zulks heeft plaats gehad ten koste van de belastingbetalers. De betalers van het verleden en in sterkere mate van die der toekomst.

De laatste jaren is men gaan inzien, dat zulks tot een débâcle moest voeren en heeft men er wat op gevonden. De spoorwegen moeten de brievenpost kosteloos vervoeren en de pakketpost tegen een abnormaal lagen prijs, bij de pakketpostwet vastgesteld, bovendien moeten de postlokalen op de perrons beschikbaar worden gesteld, moet de postdienst op de perrons worden geduld, met het daaruit voortspruitend onderhoud, zorgt de spoorwegonderneming voor douanegelegenheden, vervoert ze de telegraafmaterialen, moet ze voor militaire doeleinden groote voorraden steenkolen in depot hebben, enz.

In de postrekening is daarom eenige jaren geleden een bedrag van f 2 miljoen aan uitkeering aan den Staat opgenomen; de laatste twee jaren is dit bedrag opgevoerd tot f 5 miljoen.

Maar daarmee wordt niet goed gemaakt wat het Rijk aan tekort op den spoorwegdienst moet bijbetalen.

Waar dit stelsel van subsidieering van de aandeelhouders sedert 1890 geregeld heeft plaats gehad, is het toch wel wat heel snel, dat men grijpt naar loonsverlaging en dienstverlening, nu door een malaise, welke toch niet eeuwig zal duren, dit subsidie moet verhoogd.

Te schrijnender wordt dit door het personeel gevoeld, nu nog zeer onlangs het dividend van de aandeelhouders tot 5 pCt. werd opgevoerd en op dit bedrag is gefixeerd, terwijl ten overvloede aan deze aandeelhouders in den Raad van Commissarissen een invloed werd toegekend, die geen enkel verband houdt met de geldelijke belangen, die zij nog bij het bedrijf hebben.

Men heeft nu dezen toestand gemaakt: ondanks de tekorten heeft men *den aandeelhouders* hogere opbrengst uit het bedrijf gegeven ten laste van den Staat en hun bovendien een zeer onredelijk wapen gelaten om invloed op den gang van zaken uit te oefenen; aan *het personeel* wil men thans door deze tekorten een veel lager levensniveau aanwijzen, terwijl dit personeel niet den minsten invloed op den goeden gang van zaken kan laten gelden. Zelfs zoozeer wordt dit overbodig geacht, dat toen onlangs een der vakbonden zich tot de Directie wendde om voortaan ook te ontvangen een onnoozel staatje, waarin maandelijks den loop van de ontvangsten heel globaal wordt aangegeven, zulks werd geweigerd.

Wel moge de heer v. K. zeggen, dat er misschien iets meer te doen ware in den zin van *medekennisneming*. Hieraan is nog alles te doen!

Men schijnt er bij het spoorwegbestuur niets van te gelooven, dat het personeel zich alleen dan eenigermate voor de uitkomsten van het bedrijf verantwoordelijk had kunnen gevoelen, als het ook wat tot de resultaten van het bedrijf had kunnen bijdragen. Nu wordt het alles in den meest absoluten zin van het woord opgelegd en wil het niet de gevolgen dragen, die dit absolutisme heeft gebrouwen; nu bepaalt het zich tot de vraag: zijn mijn arbeidsvoorwaarden billijk ja dan neen, geheel aan het bestuur moeiende overlaten de moeilijkheid om deze billijkheid te bevredigen. Niet door *medekennisneming*, zal de ook door den heer van Kretschmar verlangde bevrediging worden bereikt, doch door *medewerking* van het personeel, medezeggenschap.

Dat deze eenzijdige bedrijfsvoering toch niet tot zulke schitterende resultaten heeft geleid, heeft de rijwielhistorie van een paar jaar geleden, heeft het rapport over de oorzaken van de treinonregelmatigheden wel voldoende wereldkundig gemaakt. De laatste paar jaren is — niet het minst ook door de critiek van de vakbonden — aan het licht gekomen, dat er aan het beheer der spoorwegen toch wel zoo een en ander ontbrak.

Een administratie, die als lood op het bedrijf drukt en schatten geld kost en waarvan het nieuwe hoofdgebouw te Utrecht, dat millioenen heeft gekost, de kroon is, een indeeling van het net naar diensten, zoo stelselloos en stroef als maar denkbaar is, waardoor elke beslissing steeds weer medewerking van meer functionarissen vordert en waarmede steeds hogere kosten zijn gemoeid, is het eerste geweest, wat het personeel heel sterk heeft getroffen.

De Nederlandsche Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel heeft nooit nagelaten reeds vroegtijdig op dit alles de aandacht te vestigen. Eerst onder den druk van de groote tekorten, die nu voortdurend dreigen, is er eenige aandacht aan gewijd en weet men niet beter te doen, dan dadelijk maar weer ten koste van het personeel verandering te brengen, door de dienst- en rusttijden te verlengen en groote aantallen kort in dienst zijnde menschen zonder een cent wachtgeld te ontslaan, terwijl bovendien het personeel, dat nu plotseling in de administratie overtollig blijkt, denzelfden weg uitgestuurd wordt.

Reeds jaren geleden is er door de Nederlandsche Vereeniging de aandacht op gevestigd, dat het toch

dwaas en duur is, dat men naast elkaar laat bestaan een postadministratie en een spoorwegadministratie, die grootendeels hetzelfde werk doen. In de stad ziet men bestelwagens der spoorwegen naast postbestellers, op het postkantoor worden geldzendingen behandeld, aan de spoorwegen evenzeer, op het perron ziet men aan een trein postbeambten en spoorwegarbeiders geheel hetzelfde werk verrichten. Op de bestelbureaux en spoorwegpostkantoren evenzeer. Spoorweg- en rijkstelegraafbureaux doen gedeeltelijk hetzelfde werk. Langs de lijn ziet men lijnwachters van het rijk en telegraafwerkers der spoorwegen naast elkander werken. Door concentratie dezer twee diensten ware te bezuinigen.

Op de conferentie van 16 November 1921 heeft de voorzitter der Ned. Vereen. nog gepoogd een 14-tal punten te bespreken, die de uitgaven zouden inkrimpen en het vervoer toenemen. Met de opmerking, dat dit alles grenzelooch oppervlakkig en voor 7/10 onjuist was, werden ze van de conferentietafel afgeveegd. Hier mogen de vakbonden niet aankomen. En toch wil het personeel maar niet zoo goedmoedig eenigen last van het tekort op zich nemen.

Waarom moet het — in het algemeen belang — de exploitatie van onvoordeelige lijnen dekken?

Waarom moet het tarief voor bestelgoed zoo hoog zijn, dat al het stukgoed tot 5 K.G. naar de post gaat en de spoorwegen deze pakketten dan tegen een tarief van 7, 11 resp. 15 ct. moet vervoeren, zoodat de winst aan de post, een groot deel der kosten voor de spoorwegen is?

Waarom wordt het militair vervoer niet behoorlijk aan de spoorwegen vergoed en gerequireerd vervoer evenzoo?

Waarom moet er zoo ontzettend duur worden gebouwd aan de spoorwegen?

Waarom moet er een onredelijke concurrentie met de schipperij en de auto's worden bestendigd, waarbij de gemeenschap de wegen onderhoudt en bewaakt voor deze concurrenten en zulks voor de spoorwegen uit het vervoer, thans mag wel gezegd worden, uit het personeel moet komen?

Hierop heeft het personeel geen antwoord.

Nog onlangs is door schrijver dezes in „Het Volk” de aandacht erop gevestigd, dat het 1e klasse vervoer buitengewoon duur en achteruitgaande was. Waarom het niet afgeschaft, of tegen hooge prijzen beschikbaar gesteld op de wijze als damescoupé's in een trein worden gereserveerd door bordjes, die al naar behoefte worden opgehangen, waarbij de andere compartimenten door 2e kl. reizigers kunnen worden ingenomen?

Maar het grootste vraagteken zet het personeel achter de spoorwegpolitiek met betrekking tot het verloren gegane vervoer. Door den oorlog zijn door Regeeringsmaatregelen een groot aantal goederen voor de „natte” plaatsen naar de schipperij gedreven. Niets blijkt er van eenige poging om dit vervoer terug te winnen.

Wat wordt er gedaan om het reizigersvervoer uit te breiden en de menschen te prikkelen tot reizen?

De veel te dure vacantiekaarten kunnen toch bezwaarlijk deze strekking hebben. Het begint nu iets te komen, doch is het voldoende?

Ik meen van niet. Wel nemen de ontvangsten uit het reizigersvervoer geregeld toe, doch het aantal vervoerde reizigers geeft lang niet dit beeld, zooals onderstaand overzichtje uit de jaarverslagen getrokken doet zien:

	Opr. in mill.	Aant. in mill.		Opr. in mill.	Aant. in mill.
1913....	34	50	1919....	71	60
1916....	49	81	1920....	88	55
1917....	52	63	1921....	91	55
1918....	60	60			

De heer van K. is zoo vriendelijk om thans de keurkender van het spoorwegbedrijf voor ons op een kier-

tje open te zetten en ons ten minste te laten ruiken, welke gerechten daar verwerkt worden en wij zullen er hem dankbaar voor mogen zijn, dat nu ten minste voor het eerst eens ons een, zij het ook vaag, denkbeeld wordt gegeven van wat er in die keuken omgaat.

Maar het ware te wenschen, dat zulks veel eer ware geschied en veel uitvoeriger. Nu het spoorwegbedrijf is gemaakt tot een zuiver overheidsbedrijf moet de zetel der directie niet zoo ontzaglijk hoog boven den beganen grond blijven, dat niemand zelfs maar de vage omtrekken kan onderscheiden van wat daar verwerkt wordt.

Dat de heer v. K. de eerste spoorwegautoriteit is, die ons een blik op zijn handen gunt, stemt ten minste tot eenige hoop, dat het waas van geheimzinnigheid, dat onze spoorwegpolitiek steeds omhulde, eens zal worden verbroken en wij het waarom der dingen ook eens leeren vatten.

Op dit deel van de beschouwing moet ik het antwoord dan ook volledig schuldig blijven. Nimmer is er eenige gelegenheid geweest, voor wien ook van het Nederlandsche publiek of der vakbonden, om in dit opzicht eenige contrôle op de spoorwegpolitiek uit te oefenen. Dit is voor wie dan ook onbekend terrein gebleven. Het is het tuintje der Directie, door hooge schuttingen omgeven en geen reetje in de planken heeft ooit een profanen blik vergund om er doorheen te kijken.

Wat echter uit de beschouwing wel blijkt is dit, dat de schrijver de tekorten niet anders denkt op te heffen dan door het personeel in levensstandaard te verlagen en dit als eenige uitkomst beschouwt. Vierkant daar tegenover staat de onwil van het personeel om dit toe te laten, omdat het dit onbillijk acht, geheel in strijd met den ethischen grondslag, dien de overheid aan zijne arbeidsvoorwaarden heeft gegeven, onbillijk, omdat men het daarmee in eene ongunstige uitzonderingspositie gaat zetten, onbillijk ook, omdat het gevoelt belast te worden met de kosten, die elders behooren te drukken en onnoodig, omdat het de overtuiging heeft, dat niet alle andere wegen naar verbetering van den toestand van het bedrijf zijn afgetreden.

De eenige reden om de arbeidsvoorwaarden te verslechteren is gelegen in het tekort. Noch uit de bespreking van den heer v. K., noch uit den brief van den Raad van Commissarissen, noch uit de mededeelingen van Directie en Minister aan de vakbonden is iets anders op te maken.

Welnu na alles wat reeds in tegenovergestelden zin is aangevoerd en hoe absurd dit ook in veler ooren moge klinken, aarzel ik niet om te zeggen, dat ik hierin voor het spoorwegpersoneel geen reden zie om zich in zijn levensstaat te laten neerdrukken; zolang niet is aangetoond, dat de kosten voor het voeren van dezen levensstaat zijn verlaagd, blijve men van de belooning van het spoorwegpersoneel af en van zijn rusttijd. In zijn diensttijd steekt het reeds ongunstig af bij de arbeiders, die onder de arbeidswet vallen; komt men aan het loon, dan slaat men kapot het ethische stelsel, waarop sedert 1903 de arbeidsvoorwaarden van het spoorwegpersoneel heeten te zijn opgebouwd en heeft men zonder verwijt aan dit personeel te kunnen richten, te accepteren, dat het dan ook het moreele recht bezit om zelfs tegenover de overheid met alle op deze situatie passende middelen te probeeren zich zijn levensstaat te beschermen. Te groot zijn de waarborgen geweest, die er voor moesten zorgen, dat het loon niet boven het billijke uit zou komen.

Op den grond van deze logische gevoelens hebben de verschillende vakbonden elkaar onlangs gezocht en gevonden.

De middelen, die de andere arbeiders ten dienste staan bij het bepalen van hun levensniveau, hebben ook zij aanvaard voor het geval de overheid hen met die andere arbeiders mocht gelijk stellen. Zij verlan-

gen geenszins naar toepassing van dit middel; heel wel zijn zij zich bewust van het nadeel, dat daarmee wellicht aan de gemeenschap zou worden toegebracht, maar niet zij zelve hebben deze positie gezocht, de overheid pooft hen daarheen te dringen.

H. J. v. BRAAMBEEK.

## HET VERSLAG VAN DE STAATSCOMMISSIE INZAKE MOND- EN KLAUWZEEER.

### I.

Het mond- en klauwzeer en de middelen tot bestrijding van deze ziekte, hebben de laatste twintig jaren veel beroering verwekt onder de landbouwende bevolking en meer dan eens aanleiding gegeven tot belangrijke besprekingen in de volksvertegenwoordiging. Het onderwerp is voor een landbouwenden staat als ons land inderdaad van groot gewicht. Bij Koninklijk besluit van 2 Mei 1919 No. 52 werd dan ook een staatscommissie ingesteld met opdracht de volgende vragen te beantwoorden:

1e. Is de bestrijding van het mond- en klauwzeer van staatswege met het oog op de gevaren voor den Nederlandschen veestapel en het economisch nadeel aan die ziekte verbonden, gewenscht?

2e. Is het voor de bestrijding en de genezing van het mond- en klauwzeer noodzakelijk, dat een nader onderzoek wordt ingesteld naar de ziekte en haar verschillende eigenschappen? Zoo ja, op welke wijze moet dit onderzoek plaats vinden en hoe kan de regeering daaraan bevorderlijk zijn?

3e. Hoe kan, in afwachting van de resultaten van dit onderzoek en (of) bij ontkennende beantwoording van de tweede vraag, het mond- en klauwzeer op de beste wijze worden bestreden?

Voorts zou gaarne worden vernomen, welke waarde is te hechten aan verschillende in de laatste jaren aangeprezen middelen ter voorkoming en genezing dezer ziekte.

Den 29sten November 1921 bracht deze staatscommissie een uitvoerig rapport uit.

Het medische gedeelte van het rapport, dat zijn ontstaan vooral te danken heeft aan het tweede vraagpunt en aan de slotvraag, en waarin zeer belangwekkende beschouwingen voorkomen, mag hier verder onbesproken blijven. Genoeg zij te vermelden, dat de staatscommissie een nader onderzoek naar de ziekte en hare verschillende eigenschappen noodzakelijk acht. De staatscommissie stelt daartoe voor, o.a. de oprichting door de Nederlandsche Regeering van een instituut voor het onderzoek van besmettelijke dierziekten in het algemeen met een bijzondere afdeling en bijzondere accommodaties voor het mond- en klauwzeeronderzoek, alsmede de oprichting door de Nederlandsche Regeering van een pharmacotherapeutisch instituut ten behoeve van het onderzoek van geneesmiddelen voor veterinaire doeleinden. Aan de verschillende aangeprezen middelen ter voorkoming en genezing van mond- en klauwzeer, voor zooverre deze ter kennis van de staatscommissie gebracht zijn en in hun werking door haar konden worden nagegaan, is naar haar oordeel geen waarde te hechten. Dat het onderzoek van deze middelen omvangrijk is geweest, blijkt wel hieruit, dat aan de daarmee belaste subcommissie 96 middelen en behandelingsmethoden werden aangeboden, waarvan de samenstelling geheim werd gehouden en 12, waarvan de samenstelling werd medegedeeld of door chemisch onderzoek is bekend geworden, terwijl bovendien nog 36 adviezen, ter behandeling of voorkoming van het mond- en klauwzeer werden aangeboden. Waar de kwakzalverij op dit gebied zoo welig blijkt te tieren, is het dan ook geen wonder, dat de staatscommissie aandringt op een krachtiger optreden van de regeering daartegen, dan tot dusverre geschiedde. Ook uit landbouwkringen was reeds een dergelijk verzoek aan den Minister gedaan, daar gedurende de afgelopen epizootie bleek, dat door toepassing van verschillende dier middelen schade aan den veestapel werd berokkend.

Uitvoeriger dient besproken te worden hetgeen de staatscommissie ten aanzien van de bestrijding van het mond- en klauwzeer voorstelt. Dit vraagstuk behoort niet uitsluitend uit medisch oogpunt te worden beschouwd. Inzonderheid het afmaaksysteem, dat tot dusverre bij de bestrijding een zoo groote rol heeft gespeeld, grijpt diep in het economisch leven in. Ook financiële overwegingen moeten daarbij in het oog worden gehouden. Allereerst had de staatscommissie de vraag te beantwoorden, of bestrijding van staatswege in het algemeen belang gewenscht is. De tot dusverre gevolgde methodes van bestrijding ontmoeten veel tegenstand bij de belanghebbenden; dezen beriepen zich o.a. op de geringe schade, die zij ondervonden door het heerschen van de ziekte, welke inderdaad in zeer veel gevallen goedaardig verloopt. Een subcommissie heeft nu getracht door het rondzenden van vragenlijsten een overzicht te krijgen van de schade, veroorzaakt door de epizootie 1918/1919. Het grootste gedeelte van het land werd aan dit onderzoek onderworpen. De uitkomst was, dat de totale schade aldaar had bedragen *f* 23.157.142. Intusschen kan deze opgave geenszins als zuiver richtsnoer worden aangenomen. Ook de subcommissie zelf erkent dit door op te merken, dat in vele gevallen de schade te laag werd opgegeven, uit vrees, dat anders de regering het afmaaksysteem weer zou invoeren. In sommige gevallen waren de opgaven, vooral in den aanvang van het onderzoek, te hoog, omdat de veehouders in de meening verkeerden, dat zij op grond daarvan nog schadevergoeding zouden krijgen. Dat de uitkomsten niet geheel betrouwbaar zijn blijkt ook uit hetgeen naar aanleiding daarvan als de schade per aangetast dier moet worden aangenomen. Deze bedroeg voor melkkoeien in Noord-Holland *f* 55,97, in Zuid-Holland *f* 56,91, in Noord-Brabant *f* 57,89, in Drenthe *f* 24,21, in Friesland *f* 29,31. Ofschoon door een doelmatige behandeling ongetwijfeld veel schade kan worden voorkomen, moet toch de gemiddelde waarde van het vee van grooten invloed op het bedrag der schade zijn. De cijfers voor Noord-Brabant en Friesland zijn echter in omgekeerden zin hiermede evenredig. Bij een in 1911 ingesteld onderzoek onder 25 leveranciers van een melkrichting werd de schade op *f* 25,— per melkkoe geschat. In 1916 bedroeg, blijkens de „Verslagen en Mededeelingen van de directie van den Landbouw” 1916 No. 4, de gezamenlijke schade in 39 stallen met 873 koeien, 182 pinken, 28 kalveren, 687 varkens (meerdereels niet ziek), 91 schapen en 2 geiten, in totaal *f* 28.254,50. De bovengenoemde cijfers vertoonen inderdaad eenige overeenkomst. Als globale uitkomst kan het onderzoek der staatscommissie dan ook wel worden aangenomen. Uit een en ander blijkt echter, dat de schade voor iederen veehouder individueel niet onoverkomelijk is, zoodat de tegenstand tegen al te ingrijpende overheidsmaatregelen wel verklaarbaar is. Vooral indien de ziekte goedaardig verloopt, zijn de dieren betrekkelijk spoedig weer genezen. Toch moet ook rekening worden gehouden met de talrijke complicaties, die als gevolg van het mond- en klauwzeer kunnen optreden, zooals het verwerpen bij drachtige dieren, het optreden van uierontsteking, chronische longaanandoening, dampigheid, gepaard gaande met bronchitis en chronische spijsverteringsstoornissen. Vele koeien komen na het mond- en klauwzeer niet meer op hun verhaal; zij blijven voortdurend in voedingstoestand achter en worden voor het bedrijf waardeloos. Ook kan in sommige perioden het aantal sterfgevallen vrij talrijk zijn. Voor zooverre de districtsveeartsen er kennis van kregen, stierven in 1911 aan mond- en klauwzeer: 4786 koeien, 6200 kalveren, 312 schapen en geiten en 6450 varkens. De staatscommissie is echter zeer terecht van meening, dat voor bestrijding van staatswege niet zoozeer de individuele schade van gewicht is, maar wel de vraag, in hoeverre het algemeen belang die bestrijding eischt. De Nederlandsche veestapel vervult een belangrijke taak in ons economisch leven. Hij is in de eerste plaats

voor het geheele volk een bron van voedingsmiddelen. Voorts levert hij zoowel in zijn levende bestanddeelen als in de van den veestapel afkomstige zuivelproducten ruilobjecten op, die in den handel met het buitenland van groote waarde zijn. Ten slotte is de Nederlandsche veestapel een bron van inkomen voor een belangrijk onderdeel van de bevolking en als zoodanig kapitaal, hetwelk voor de welvaart van het land onontbeerlijk is. Op al deze functies van den veestapel oefent het mond- en klauwzeer een storenden invloed. De verminderde melkproductie doet den veestapel als bron van voedingsmiddelen in waarde dalen. Hierdoor en ook door sterfgevallen en andere kwade gevolgen, lijden de veehouders een kapitaalverlies, dat in totaal vrij aanzienlijk is. Vooral echter de functie van ruilobject met het buitenland wordt door het mond- en klauwzeer belemmend, zoo niet geheel opgeheven. Zoodra het mond- en klauwzeer hier te lande heerscht, pleegt het buitenland met het oog op besmettingsgevaar zijn grenzen te sluiten voor Nederlandsch vee en voor Nederlandsche zuivelproducten en andere landbouw-artikelen als b.v. hooi en stroo. Onze uitvoer, die voor het grootste deel uit landbouwproducten bestaat, waaronder levend vee een belangrijke plaats inneemt, ondervindt daardoor een gevoelige belemmering. Het is dan ook geen wonder, dat de staatscommissie de bestrijding van het mond- en klauwzeer een algemeen belang acht. De meerderheid is daarbij van oordeel, dat deze bestrijding van staatswege behoort te geschieden.

De derde vraag, die aan de staatscommissie ter beantwoording werd opgedragen, nl. hoe of in afwachting van de resultaten van het nader onderzoek naar de ziekte en haar verschillende eigenschappen de bestrijding op de beste wijze kan worden gevoerd, is het meest van actueel belang voor de practijk. Naar haar oordeel behooren daarbij de nationale maatregelen op den voorgrond te staan. Weliswaar dient voor de toekomst het oog te worden gericht op internationale samenwerking en zal het daarom aanbeveling verdienen, dat de Nederlandsche Regeering zich met andere landen verstaat over een toekomstige internationale bestrijding, doch het zal nog jaren duren, alvorens een deugdelijk georganiseerde internationale bestrijding een aanvang kan nemen. Aangezien het mond- en klauwzeer niet als een inheemsche ziekte is te beschouwen en als vaststaande moet worden aangenomen, dat het vanuit den vreemde in Nederland wordt ingevoerd, dient men er allereerst op bedacht te zijn, voldoende afweermaatregelen te nemen om te verhoeden, dat de ziekte de landsgrenzen overschrijdt. Dat de grenzen reeds als zoodanig een belemmering vormen, blijkt uit de ervaring, in 1914 opgedaan. Bij het uitbreken van den wereldoorlog werden in Duitschland de meeste bestrijdingsvoorschriften ingetrokken. Dit had ten gevolge, dat het mond- en klauwzeer, dat reeds sedert April van dat jaar in enkele Kreisen aan onze grenzen voorkwam, spoedig algemeen optrad. Toch duurde het nog tot 11 October 1914, alvorens het eerste geval over onze grenzen in de gemeente Wisch uitbrak. De natuurlijke afweer, in de landsgrenzen gelegen, dient echter door maatregelen van de overheid te worden versterkt. In aansluiting hieraan stelt de staatscommissie eenige wijzigingen in de thans daaromtrent bestaande bepalingen voor.

Van meer belang is echter de vraag, welke maatregelen moeten worden genomen, wanneer het mond- en klauwzeer de grenzen heeft overschreden. Doorzielen en opzettelijke besmetting komt als bestrijdingsmaatregel door den Staat niet in aanmerking. Algeheele immuniteit van den veestapel wordt daarmede niet bereikt, omdat onder het vee, vooral onder de varkens, betrekkelijk spoedig een nieuw geslacht optreedt, dat de immuniteit nog niet heeft verworven en dan door de laatste gevallen of door smetstofdragers opnieuw kan worden besmet. Ten opzichte van hoogdrachtige runderen, kalveren, varkens, schapen en

geiten is de opzettelijke besmetting bovendien niet zonder gevaar, vooral, wanneer de ziekte een boosaardig karakter heeft.

Als hoofdmaatregelen komen slechts in aanmerking „isolatie” of „afmaken met isolatie”. Beide stelsels zijn gedurende de afgelopen 20 jaren afwisselend toegepast. In September 1894, van December 1895 tot December 1896 en in de jaren 1908 en 1909 werd het afmaakstelsel in praktijk gebracht; daartusschen liggen periodes van groote uitbreiding van de ziekte, waarin men het afmaken moest staken. Bij het uitbreken van het mond- en klauwzeer in 1911 werd aanvankelijk ook al het vee afgemaakt. Later paste men het afmaakstelsel alleen toe op nieuwe gevallen in een tot dusverre onbesmette streek; in de meer geïnfecteerde streken werd het afmaken opgegeven en uitsluitend isolatie toegepast. Door de belangrijke uitbreiding van de ziekte was men spoedig genoodzaakt algemeen die richting in te slaan; na Mei 1911 werd, behoudens een enkele uitzondering, niet meer afgemaakt, waarna de ziekte spoedig algemeen werd. In 1912 scheen deze epizootie te zijn verdoofd. Gedurende dat jaar en ook in het jaar 1913 vertoonden zich slechts sporadische gevallen van een goedaardig karakter; zij werden door isolatie bestreden. Na Februari 1913 werd intusschen weer met het afmaken begonnen als gevolg van een vergadering op 24 Februari van dat jaar door den Directeur-Generaal van den Landbouw met vertegenwoordigers van den landbouw uit de onderscheidene provincies gehouden. Het afmaken werd in de volgende jaren voortgezet en met succes; de ziekte bleef tot betrekkelijk weinig gevallen beperkt, ook toen in 1915 in enkele gemeenten, door verzuimde aangifte reeds een vrij groote uitbreiding had plaats gevonden, o.a. te Staphorst. Daar werden toen onder groote tegenwerking van de zijde der bevolking 95 aangetaste veestapels afgemaakt; ook deze besmettingshaard werd echter nog bedwongen. Het afmaken van de talrijke veestapels zoowel hier als elders, had echter onder verschillende kringen van landbouwers groote ontstemming verwekt. In de Tweede Kamer werd hierover geïnterpelleerd en op 23 December 1915 een motie-Teenstra—De Wijkerslooth aangenomen, waarbij het afmaaksysteem, althans voor dat tijdstip, werd veroordeeld. Desniettemin ging de Minister met afmaken door, omdat hij voor isolatie nog niet de beschikking kon krijgen over voldoende personeel. Bij de behandeling van een supplettoire Landbouw-begroting in de Tweede Kamer op 9 Februari 1916 gaven verscheidene leden hun ontevredenheid te kennen, dat de motie niet was uitgevoerd. De Minister was genoodzaakt toe te geven en daarop werd in 40 gevallen het vee gespaard. Deze proefneming beviel echter niet, zoodat na afloop van enkele weken wederom tot afmaken moest worden overgegaan. De epizootie liep echter ten einde, zoodat de isolatieproef ten slotte toch geen kwaad stichtte. In Augustus en September 1918 kwam een hernieuwde aanval van de ziekte, die in overeenstemming met de eenmaal aangenomen gedragslijn door afmaking werd bestreden. In October moest deze bestrijding echter worden opgegeven. In antwoord op een interpellatie-de Wijkerslooth verklaarde de Minister, eigener beweging, dat hij het systeem opgef, afschoon het Landbouw-Comité tot voortzetting had geadviseerd. De voedselnood en de oorlogsomstandigheden gaven toen den doorslag. De ziekte heeft zich daarna snel verbreid en bleef ook gedurende de beide volgende jaren in hevige mate heerschen.

In een grafiek, die in het rapport der staatscommissie is opgenomen, is het verloop van de ziekte in de afgelopen 20 jaren duidelijk aangegeven. Daaruit kan worden opgemaakt, hoe de toepassing van het afmaken de ziekte herhaaldelijk heeft geremd en meermalen, vooral in de jaren 1915 en 1916, geheel heeft bedwongen. In de enkele tijdvakken, waarin niet werd afgemaakt, heeft de ziekte daarentegen een ontzaglijke uitbreiding verkregen. Het is dan ook niet te

verwonderen, dat de meerderheid der staatscommissie aan het stelsel van afmaking voor de bestrijding van het mond- en klauwzeer de voorkeur geeft. Inderdaad valt gemakkelijk in te zien, dat de verspreiding van de smetstof, die op talloze wijzen plaats vindt, alleen met succes kan worden bedwongen, indien de bron, die de smetstof produceert, wordt vernietigd en daarbij de vereischte voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen. Ook de runderpest, die in 1865—1866 ons land teisterde en de longziekte, waartegen men van 1833—1888 op allerlei wijze te velde trok, weken eerst, nadat men overging tot het doden van het zieke en besmette vee. Dezelfde bestrijding werd met succes toegepast tegen den kwaden droes der paarden en de runderpest op Java. Bij oordeelkundige toepassing van het afmaakstelsel zijn de serumbereiding en serumtoepassing overbodig; de met zooveel bezwaren gepaard gaande isolatie, het maken van kringen, het sluiten van veemarkten en tal van andere voor den landbouw zoo vexatoire en nadeelige maatregelen, zullen voorts in veel geringer mate en voor veel korteren tijd in werking gesteld behoeven te worden. Daarenboven heeft het afmaaksysteem ten gevolge, dat de landbouwers zelve de meest mogelijke voorzorgsmaatregelen nemen. Het afmaken van het vee is aan de meesten onaangenaam; zij zullen dus zooveel mogelijk er naar streven, personen, die de besmetting kunnen overbrengen, te weren en zelf zich verre houden van die plaatsen, vanwaar zij de besmetting zouden kunnen medebrengen. Internationale bestrijding is geen voorwaarde voor de toepassing, zooals de ervaring in de afgelopen jaren heeft geleerd.

R. H. DE VOS VAN STEENWIJK.

#### LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

*Het Oostenrijksche vraagstuk; het antwoord van Poincaré op de Balfour nota; het Fordney-McCumber tarief; kolenhandel; indexcijfers.*

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 9 Sept. 1922:

With the temporary settlement of the question of German reparations the principal interest has shifted to a consideration of the problem of Austria on the one hand and of the part to be taken by Great Britain in the struggle between Greece and Turkey, on the other. As to Austria, the chief product of the week has been a crop of rumours which have covered almost every possible form of assistance and of which the latest and perhaps the most probable is to the effect that this country will consent to guarantee a loan of from £ 10 to £ 20 millions sterling on Austria's behalf if that country in its turn will submit to financial control by the League of Nations. Some colour is lent to this rumour by the semi-official announcement that the Premier is at present giving the question of paying a visit to the meeting of the Council of the League at Geneva very careful consideration. The scheme is of course by no means new, it being in substance that over which negotiations broke down in the spring of this year. At that time, at least according to the reports of the League, Austria was unwilling to consent to this measure of control, the objection being, it is believed, not so much to the control as to the controller. It is however quite possible that the present Austrian government would agree to such a proposal but it is worthy of note that they insist that their political sovereignty must be unimpaired.

The Note of M. Poincaré in reply to that of Lord Balfour has once more started a discussion on the nature of the various Inter-Allied Debts. Much eloquence has been spent in an attempt to place them in their correct category and in all probability much more will be expended. It is doubtful however whether theoretical justice will be or can be the deciding factor in the long run so much as the practical advantage to be obtained by any given



arrangement. As previously stated it seems that the only reasonable basis on which they can be settled is that of ability to pay; not necessarily at the moment but within say a decade. As to M. Poincaré's contention that never before had so advantageous terms been accorded to the vanquished as those propounded at St. Germain, this is surely scarcely historically correct. At least the Committee of the British Association, which is hardly likely to be wrong in its facts, points out that in the wars against Louis XIV and Napoleon the former was never left at the mercy of the Allies and that the result of the latter was the re-establishment of the French monarchy which was treated as a friendly power. To this might be added the fact that after the war of 1870—71 the territorial concessions demanded from France were just those which she has now regained and that the indemnity imposed was £200 millions sterling as against £6,600 now expected from Germany. Further the conditions of the moment and the economic organisation of the two countries, the length of the war and other factors all make it more difficult for Germany to pay. Without any desire to minimise the achievement of France in making the payment in the short space of time in which she did, it is necessary to point out that the sum fixed could be paid in a short time and that now demanded cannot be so paid. That is the crux of the position.

Meanwhile the Fordney—McCumber Tariff Bill has passed the Senate of the United States with many alterations most of which are of trifling importance. Nothing in these seems to call for any change in attitude from that adopted a week ago, but one fresh point of some interest emerges. This is a somewhat striking innovation which creates Free Trade Zones at certain ports. The operation of these will presumably be that goods may be landed therein without paying the import duties and this step is taken to enable the American merchant marine to compete more effectively for the carrying trade between South America and Europe. This is a new anomaly. They desire to cut themselves off from trade with foreign countries but at the same time hope to extend their business in freights in competition with vessels belonging to the countries between which they must ply. A singular attitude at best and one which seems to argue no very extensive acquaintance with conditions in the market which they hope to invade. One wonders in what the payment for these freights is to be made.

Meantime our trade in coal shows very little sign of falling off. The output for the week ended August 26th, is only very slightly less than that of the previous period and orders are reported to be still coming in. The index numbers so far published show that a further moderate reduction has taken place in British prices during the last month, though in some instances notably for the textiles the movement has been in the opposite direction. There seem to be no definite signs of an increase in the volume of the home trade and this combined with a shortage of ready money in the market as a result of the Government's policy of deflation has made the general tone rather dull. There is no doubt that the position on the continent is also partly to blame for this, but it is felt that we have done so long without a settlement that temporary setbacks are of slight importance. While one cannot subscribe to this view, it may perhaps help to account for the reduction in interest shown in international affairs.

### AANTEKENINGEN.

*Indexcijfers voor de bedrijvigheid in landbouw en veeteelt, mijnbouw en industrie der Vereenigde Staten.* — De indexcijfers vertoonden een stijging in Mei, die in Juni niet doorzette, aangezien de toeneming der vraag

werd gecompenseerd door stijgende moeilijkheden bij de productie, als gevolg van gebrek aan kolen en transportgelegenheid.

Met uitzondering van maïs vertoonden alle Juni-cijfers voor graan een daling in vergelijking met de ongewoon hoge cijfers voor Mei. De aanvoeren van vee op 59 markten vertoonden in Juni een geringe daling tegen de vorige maand. Hetzelfde was het geval met de afgeleverde hoeveelheden, waarvoor de cijfers van 54 markten de basis vormen.

De productie van anthraciet in Juni was 84000 tons, dat is meer dan het dubbele van die in Mei, doch toch nog slechts ongeveer 1 pCt. van normaal. De productie van bitumineuze steenkool bedroeg in Juni ruim 22.300.000 ton tegen 20.287.000 ton in Mei, waardoor 65 pCt. van de productie van Juni 1921 werd bereikt. De productie van „beehive” cokes overtrof in Mei, resp. Juni die van de overeenkomstige maanden van het vorig jaar met 60 en 100 pCt. In Mei kwamen 1511 nieuwe producerende petroleumbronnen gereed, in Juni 1662. De productie van ruwe petroleum vertoonde in Mei een geringe stijging en bleef in Juni vrijwel onveranderd.

De ijzer- en staalindustrie vertoonde in Mei een sterk stijgende bedrijvigheid. In Juni steeg de productie van ruw ijzer nog een weinig, ondanks de moeilijkheden in de brandstoffenvoorziening en bereikte een omvang van 2.361.028 tons, het hoogste cijfer sinds Januari 1922. De productie van stalen ingots was in Juni met 2.634.477 tons wat lager dan in Mei, doch afgezien hiervan hooger dan in eenige maand sinds October 1920.

De staat van onuitgevoerde orders der Steeltrust vertoont sinds Februari 1922 een ononderbroken stijging. Na 5.096.000 tons op 1 Mei jl. werd 1 Sept. een cijfer van 5.950.000 tons bereikt.

De productie en de aflevering van automobielen bleven in Mei en Juni stijgen, terwijl in deze maand 114 locomotieven gereedkwamen tegen 80 in Mei.

Het aantal in bedrijf zijnde spindles veranderde in Mei weinig, hoewel de consumptie van ruwe katoen steeg. Deze stijging duurde in Juni voort, toen het hoogste cijfer van dit jaar, dat over April uitgezonderd, bereikt werd.

Het aantal geladen spoorwagens steeg in Mei en Juni, beide malen hoofdzakelijk ten gevolge van ertsvervoer.

Sinds het begin van dit jaar vertoont het indexcijfer voor groothandelsprijzen, dat de Federal Reserve Board voor de Vereenigde Staten berekent, een stijging van 20 punten, nl. van 142 in Januari tot 162

### Aanvoeren van agrarische producten.

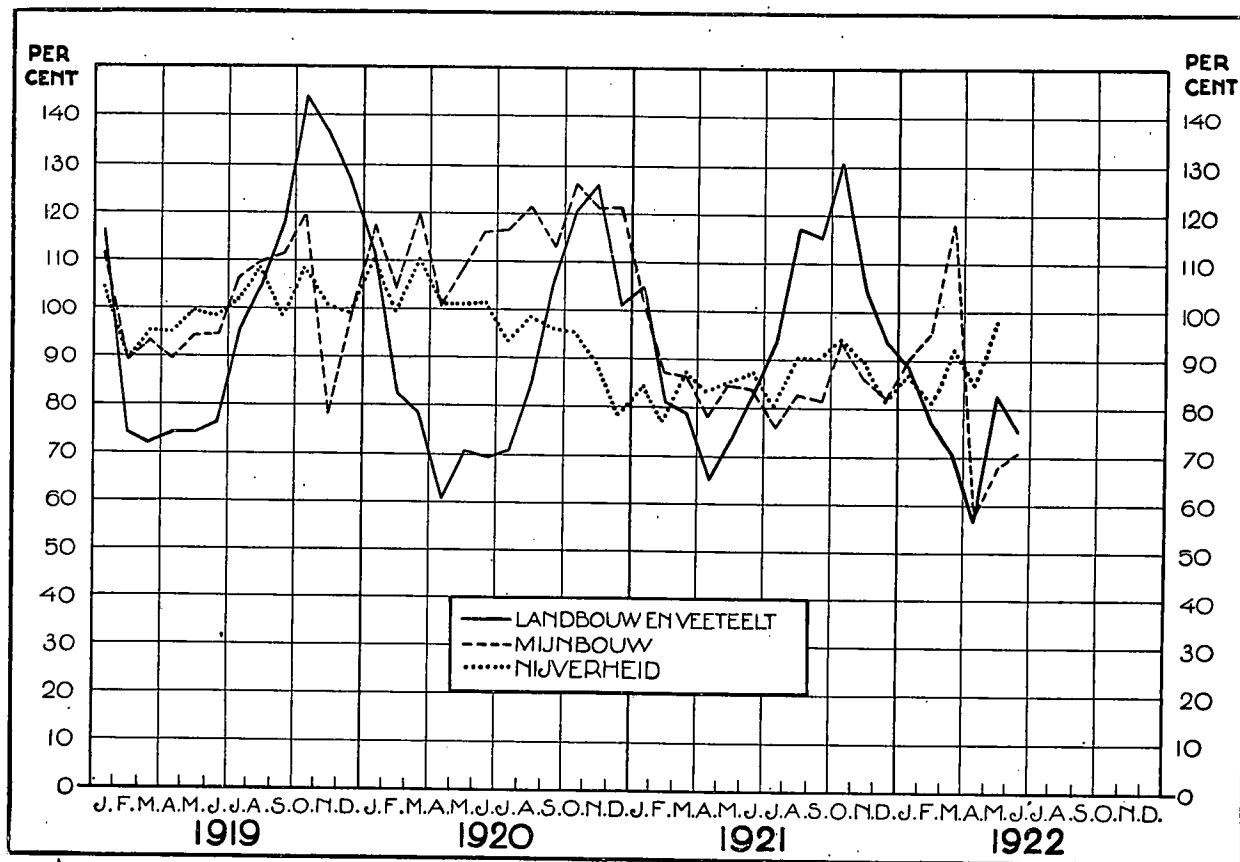
(Maandelijksch gemiddelde van 1919 = 100.)

Datum.	Algemeen totaal. 1)	Totaal vee.	Totaal graan.	Katoen.	Fruit.	Tabak.
1921						
Januari .....	105.0	96.5	97.9	110.8	94.6	195.7
Februari .....	81.1	73.9	66.7	77.1	95.5	297.4
Maart .....	79.4	76.4	77.5	57.8	137.4	181.1
April .....	66.3	74.2	60.5	51.3	175.1	24.1
Mei .....	73.6	77.3	71.7	67.4	139.0	8.9
Juni .....	82.2	81.9	96.0	57.8	183.3	4.1
Juli .....	93.4	68.1	151.9	52.7	123.8	12.1
Augustus .....	116.7	85.4	195.5	56.0	86.4	54.7
September .....	115.3	85.9	151.6	114.7	79.9	79.3
October .....	130.9	107.0	121.3	195.3	69.9	107.6
November .....	104.6	99.2	65.3	163.2	34.7	188.4
December .....	92.4	82.0	79.0	133.4	83.6	69.5
1922						
Januari .....	88.9	91.8	83.8	76.8	96.1	113.2
Februari .....	77.7	76.5	92.3	43.3	55.5	101.2
Maart .....	70.7	79.2	73.0	42.8	130.4	27.5
April .....	57.4	71.8	49.6	37.0	103.0	5.5
Mei .....	82.6	90.2	92.5	50.1	105.7	3.9
Juni .....	75.1	88.7	77.1	43.0	93.8	1.5

1) Combinatie van 14 onafhankelijke reeksen.

in Juni, het cijfer voor Engeland, door den Board op denzelfden grondslag berekend slechts een van 6 pun-

ten, nl. van 148 tot 154. Hierbij wordt het gemiddelde cijfer voor 1913 op 100 gesteld.



Minerale productie.  
(Maandelijksch gemiddelde van 1919 = 100.)

Datum.	Algemeen totaal 1)	Bitumeneuze steenkool.	Anthraciet.	Petroleum.	Ijzer.	Koper.	Zink.	Lood.
1921								
Januari .....	102.8	105.5	100.8	120.3	94.8	80.0	65.9	79.5
Februari .....	87.5	80.8	104.8	111.2	76.0	71.2	45.2	73.4
Maart .....	86.8	79.6	100.8	130.2	62.6	83.0	40.0	76.6
April .....	78.7	72.2	104.8	127.3	46.8	47.6	42.1	69.0
Mei .....	84.7	87.3	102.0	133.2	47.9	22.6	45.9	72.9
Juni .....	83.9	88.7	105.9	128.4	41.8	18.1	49.5	74.8
Juli .....	76.7	79.6	95.9	128.1	33.9	16.6	39.4	73.4
Augustus .....	82.8	90.5	97.9	130.1	37.4	19.9	37.2	82.7
September .....	81.6	91.9	96.9	116.3	38.7	19.5	36.6	79.5
October .....	93.9	114.6	103.1	113.2	48.9	22.9	37.0	83.0
November .....	86.0	94.2	93.3	120.0	55.5	20.8	53.8	—
December .....	82.0	81.1	81.4	133.3	64.7	17.3	56.0	—
1922								
Januari .....	90.0	98.5	85.1	137.1	64.3	24.1	60.3	—
Februari .....	95.1	107.3	92.0	130.8	63.9	34.8	57.3	—
Maart .....	117.1	131.5	119.1	149.1	79.9	57.6	67.5	118.6
April .....	58.6	41.3	0.3	141.9	81.3	71.3	65.6	103.5
Mei .....	67.9	53.1	0.6	147.7	90.5	82.6	69.8	89.0
Juni .....	70.6	58.4	1.1	143.8	92.6	92.7	72.6	90.4

1) Combinatie van 7 onafhankelijke reeksen.

Industrieel productie.  
(Maandelijksch gemiddelde van 1919 = 100.)

Datum.	Algemeen totaal. 1)	Staal.	Hout.	Papier.	Petroleum.	Textielgoederen.	Leder.	Levensmiddelen.	Tabak.
1921									
Januari..	84.5	87.6	67.7	87.8	127.7	72.0	63.5	88.2	87.8
Februari..	77.4	69.6	75.7	79.5	106.8	73.1	62.8	77.4	94.1
Maart ..	87.8	62.5	89.3	84.4	113.0	90.8	72.0	88.1	106.1
April ...	83.1	48.3	87.5	81.7	113.8	91.5	75.8	84.0	95.5
Mei ....	84.4	50.3	100.4	72.4	114.7	95.0	83.2	82.2	99.3
Juni ....	87.1	39.9	89.6	70.2	110.1	101.9	81.1	85.1	106.8
Juli ....	80.1	31.9	85.3	65.6	108.3	94.5	76.3	85.5	100.6
Augustus.	90.7	45.3	99.7	75.6	110.6	103.4	85.7	98.5	117.2
September	90.2	46.7	92.9	78.6	110.2	105.5	80.3	92.8	111.6
October ..	94.6	64.3	103.1	90.8	119.7	104.8	86.2	99.8	115.8
November	89.5	66.0	100.7	95.8	117.1	100.4	90.9	89.4	102.9
December.	81.3	56.8	92.2	94.7	119.6	99.7	93.0	85.2	76.8
1922									
Januari..	87.0	63.4	100.7	95.0	119.0	112.2	88.2	91.3	90.6
Februari..	81.4	69.3	95.4	90.0	119.0	96.8	78.1	88.5	83.8
Maart ..	90.9	94.3	102.5	108.4	123.9	107.6	78.5	96.5	98.4
April ...	84.7	97.0	98.1	164.3	124.4	91.3	70.7	84.9	89.6
Mei ....	98.1	107.8	121.1	112.3	132.2	108.9	70.4	96.8	108.1
Juni ...	—	104.8	104.4	110.6	—	107.4	72.4	98.9	—

1) Combinatie van 34 onafhankelijke reeksen.

## OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, Juli 1922.

J. Hartmann, Die Schweiz und die Schiffbarmachung des Oberrheins; Gerke, Entwicklung des niederschlesischen Industriebezirkes (Schluss); Rech, Die Unternehmungsformen in Handel und Industrie.

Zeitschrift für handelswissenschaftliche Forschung. — Leipzig, Mei-Juni 1922.

Fr. Dilk, Die Selbstkostenrechnung in der Ziegelindustrie.

Koloniale Studiën. — Weltevreden, Juni 1922.

P. Hövig, Een landsbedrijf en de Indische begroting; J. Z. van Dijk, Een bladzijde uit de geschiedenis van het Indische kunstleven; Mr. H. J. Boelen, Eenige opmerkingen over gemeentefinanciën in Nederland; W. van Braam, Gouvernementsbedrijven; A. de Waart, Het Hooger Onderwijs in de Philippijnen, in het bijzonder dat in de geneeskunde.

West-Indische Gids. — 's-Gravenhage, Augustus 1922.

C. van Drimmelen, Kolonisatie van het blanke ras in de tropen; W. F. van Lier, Bij de Aucaners, II; G. J. Staal, Wat dorre cijfers. Toch een beeld van leven. Statistische gegevens betreffende Suriname.

## MAANDCIJFERS.

## EMISSIES IN AUGUSTUS 1922.

Industriele Ondernemingen ..... f 1.700.000,—  
zijnde:

Coöperatieve Beetwortelsuikerfabriek  
te Zevenbergen f 1.700.000,— 7 %  
obl. à 100 %.

Totaal .... f 1.700.000,—

Totaal der emissies in Januari .. f 35.581.700,—

Februari . „ 12.702.500,—

Maart .... „ 89.233.000,—

April .... „ 30.630.570,—

Mei ..... „ 22.772.340,—

Juni .... „ 5.110.000,—

Juli ..... „ 148.747.500,—

Augustus.. „ 1.700.000,—

Algemeen Totaal .. f 346.177.610,—

## Bovendien:

f 50.210.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 992,67

„ 2.690.000,— 6/m. „ „ 985,83

„ 6.595.000,— 4½ % Schatkistbiljetten „ „ 1014,31

## GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Augustus 1922		Augustus 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	47.574	f 1.303.552.000	43.255	f 2.197.973.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	25.525	„ 952.001.000	20.975	„ 1.805.311.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.103	„ 9.914.000	1.658	„ 13.633.000

## RIJKSPOSTSPAARBANK.

	JULI	1920	1921	1922
	Inlagen ..	f 11.942.246	f 10.666.849	f 11.024.173
Terugbetalingen ..	„ 10.432.776	„ 9.432.558	„ 10.411.331	
Tegoed der inleggers op ultimo ..	„ 265.765.218	„ 275.867.155	„ 285.828.484	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo ..	„ 40.488.200	„ 43.631.750	„ 45.278.550	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven ..	11.260	9.230	10.284	
Aantal geheel afbetaald ..	8.568	7.910	7.573	
Aantal in omloop op ultimo ..	1.903.145	1.913.675	1.927.527	

## RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (LEAGUE OF NATIONS).

		Maandelijks gemiddeld			1922						
		1913	1920	1921	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland .....	5,617	4,477	3,200	4,595	4,497	5,023	5,032	4,588	4,867	4,140
	Ver. Staten .....	9,946	11,267	8,823	7,718	9,237	11,004	11,907	3,542 <sup>7</sup>	4,034 <sup>7</sup>	4,639 <sup>7</sup>
	Frankrijk <sup>2)</sup> .....	786	667	741	820	806	848	833	810	753	—
	Duitsland <sup>3)</sup> .....	3,887	2,527	2,607	2,692	3,041	2,864	2,935	2,789	2,651	2,063
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland .....	869	678	221	279	293	305	396	401	415	375
	Ver. Staten .....	2,623	3,084	1,400	1,675	1,665	1,656	2,068	2,105	2,344	2,399
	Frankrijk <sup>4)</sup> .....	434	276	280	301	312	323	385	383	442	416
	België .....	207	93	73	74	94	92	118	114	119	115
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland .....	1,957	3,709	2,640	2,640	Kwartaals-opgave	2,236	136	Kwartaals-opgave	1,920	137
	Ver. Staten .....	148	1,310	216	216						
	Frankrijk .....	229	398	353	353						
	Italië <sup>6)</sup> .....	125	364	394	394						
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £	54,931	142,861	81,748	76,108	68,029	59,201	77,725	71,461	79,850	75,578
	Ver. Stat. 1000 \$	147,224	425,389	213,055	231,562	212,400	209,715	242,501	204,888	252,817 <sup>5</sup>	260,000 <sup>5</sup>
	Frankrijk 1000 Frs. <sup>11)</sup>	701,778	4158,748	1962,373	3154,264	1487,652	1847,026	1931,965	1743,640	1810,125	1851,184
	Italië 1000 Lire	303,803	2235,135	1241,758 <sup>10)</sup>	1,921,348 <sup>8)</sup>	1,315,525 <sup>8)</sup>	1,056,228 <sup>8)</sup>	1,166,495 <sup>8)</sup>	1,313,047 <sup>8)</sup>	—	—
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	111,297	96,631	59,375	63,147	58,335	64,581	55,508	58,045	52,146
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	673,373	708,531	291,297	274,633	246,322	323,452	310,959	301,989	334,000 <sup>5)</sup>
	Frankrijk 1000 Frs. <sup>11)</sup>	573,351	2241,249	1660,896	2182,320	1638,741	1853,312	1876,668	1962,997	1866,964	—
	Italië 1000 Lire	209,303	981,177	652,135 <sup>10)</sup>	855,835 <sup>8)</sup>	619,877 <sup>8)</sup>	720,066 <sup>8)</sup>	716,022 <sup>8)</sup>	690,889 <sup>8)</sup>	—	—
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	3,043	3,098	3,056	2,906	2,568	3,238	3,313	4,101	3,822
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	5,344	5,182	4,859	3,894	4,127	4,753	4,627	5,471	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,399	2,275	2,757	2,404	2,381	2,666	2,811	3,161	—
Index-cijfers: Groothand. prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	313.9	202.2	171.3	167.5	165.3	163.2	163.2	164.0	163.2
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	226	147	140	138	141	142	143	148	150
	Frankrijk (off. cijfer)	100	510.3	345.2	326.3	314.3	306.9	308.0	314.2	317.3	325.6 <sup>5)</sup>
	Italië (Prof. Bachi)	100	624.4	577.5	594.6	577.2	562.5	533.4	526.8	523.5	537.4
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) <sup>9)</sup>	New York op Londen	100	75.23	79.10	85.10	86.71	89.39	89.99	90.72	91.36	91.47
	New York op Parijs	100	35.54	38.65	40.24	42.22	44.95	46.72	47.87	47.26	45.55
	New York op Rome..	100	25.67	22.26	22.80	22.57	25.15	26.57	27.86	27.24	25.82

<sup>1)</sup> Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

<sup>2)</sup> Inclusief bruinkool (75.000 ton in Januari 1921). Vanaf 1919 incl. Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas Lotharingen en het Saargebied.

<sup>3)</sup> Vanaf 1919 zonder Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz.

<sup>4)</sup> Vanaf 1919 inclusief Elzas Lotharingen. <sup>5)</sup> Voorloopig cijfer. <sup>6)</sup> Vanaf 1919 inclusief Triëst.

<sup>7)</sup> Vermindering tengevolge van de kolenstaking. <sup>8)</sup> Nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.

<sup>9)</sup> Waarde der genoteerde geldsoorten in procenten der pariteit. <sup>10)</sup> Voorloopig jaarlijksch gemiddelde.

<sup>11)</sup> De waardeering van den invoer geschiedde in 1920 en 1921 resp. op grond van de officieele waardecijfers van 1920 en 1919; vanaf Januari 1922 worden de opgaven van de importeurs als grondslag genomen.

**STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.**

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

**GELDKOERSEN.**

**BANKDISCONTO'S.**

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
	{ Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. . . 5	17 Aug. '22
	{ Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland	3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5-5½	19 Mei '21
Duitsche Rijksbk.	7	28 Aug. '22	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk	5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '22
Oostentr. Hong. Bk.	8	2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4	21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem.	5	25 Apr. '21	Javaasche Bank 3½	1 Aug. '09

**OPEN MARKT.**

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
9 Sept. '22	3	2½/2 1)	2½/8	4-8/8	—	4-4½/2 1)
4-9 S. '22	3-1/8	2½/2	2½/8	4-8/8	—	4-5
28 A. 2 S. '22	2½/2-3	2½/2	2½/8-9/4	4-8/8	—	4-5½/2
21-26 A. '22	—	2½/4-1/2	2½/8-1½	4-8/8	—	4-5
5-10 S. '21	4¾/8-1½	3-1/2	4½/8-3/8	4-8/8	—	5-1/2
6-11 S. '20	3½/2-4	4-8/4	6¾/4	4-8/8	—	6-8
20-24 Juli '14	3½/8-9/16	2½/4-3/4	2½/8-8/4	2½/8-1/2	2¾/4	5½/2-7½/2

1) Noteering van 8 September.

**WISSELKOERSEN.**

**WISSELMARKT.**

De wisselmarkt was deze week voor bijna alle wissels zeer rustig. De omzetten waren niet groot en in de koersen kwam niet veel beweging. Londen noteerde tusschen 11,45 ½ en 11,47. Dollars waren meestal voor 2,56 ½ te krijgen, alleen in het laatst der week iets hooger. Parijs liep aanvankelijk op tot 20,25, maar was ten slotte weder voor 19,90 verkrijgbaar. België was nog minder bewogen, eveneens in het midden der week iets vaster, maar meestal omstreeks 18,85 of 18,90 verkrijgbaar. Ook in Zwitserland, Spanje of Skandinavië kwam bijna geen verandering. Alleen markten fluctueerden weder hevig. In afwachting van de onderhandelingen met de Belgische gevolmachtigden was de stemming aanvankelijk prijshoudend en eerder oplopend. Toen later bleek, dat geen overeenstemming verkregen was, zakte de koers weder in elkander en vooral Maandag bij de opening van de nieuwe week was het aanbod weder overweldigend. Indië opnieuw iets vaster, 98 ½ geld.

**KOERSEN IN NEDERLAND.**

Data	Londen 1)	Parijs 2)	Berlijn 3)	Wenen 4)	Brussel 5)	New York 6)
4 Sept. 1922	11.45½	19.92½	0.17½	0.004	18.81	2.565/8
5 " 1922	11.45½	19.97½	0.18½	0.003½	18.82½	2.565/8
6 " 1922	11.46½	20.27½	0.20½	0.003½	19.06	2.561/2
7 " 1922	11.46½	20.15	0.19½	0.003½	18.96	2.57
8 " 1922	11.45½	19.95	0.18½	0.004	18.80	2.571/8
9 " 1922	11.46½	19.97½	0.18½	0.003½	—	—
Laagsted. w. 1)	11.44½	19.85	0.17	0.002	18.75	2.561/4
Hoogste " " 1)	11.47½	20.32½	0.21½	0.004½	19.10	2.571/2
2 Sept. 1922	11.46½	20.10	0.19½	0.004	18.87½	2.565/8
25 Aug. 1922	11.44½	19.60	0.14½	0.003½	18.47½	2.55½/8
Muntpariteit	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

\*) Noteering te Amsterdam. \*\*) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 1 September.

Data	Stockholm 1)	Kopenhagen 2)	Christiana 3)	Zwitserland 4)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
4 Sept. 1922	68.10	55.15	42.75	48.85	39.75	98½/2
5 " 1922	68.10	55.—	42.55	48.80	39.75	98½/2
6 " 1922	68.30	55.10	42.75	48.85	39.75	98½/2
7 " 1922	68.10	55.10	42.80	48.82½	39.75	98½/2
8 " 1922	68.10	55.05	42.75	48.80	39.75	98½/2
9 " 1922	68.20	55.05	42.90	48.82½	39.75	98½/2
L'ste d. w. 1)	68.—	54.90	42.25	48.70	39.70	98½/2
H'ste " " 1)	68.35	55.25	43.—	48.85	39.85	98½/2
2 Sept. 1922	68.10 2)	55.—	42.85	48.85	39.80	98½-98½
25 Aug. 1922	68.60	55.45	44.—	48.75	39.85 3)	96¾/4-97
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

\*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 1 September. 3) Idem van 26 Augustus.

**KOERSEN TE NEW YORK.**

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
9 Sept. 1922	4.45.75	7.75	0.07	38.90
Laagste d. week	4.45.71	7.75	0.07	38.88
Hoogste " "	4.47.25	7.85	0.07	39.04
2 Sept. " 1922	4.47.25	7.84	0.08	38.97
26 Aug. 1922	4.46.50	7.56	0.06	39.06
Muntpariteit	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾/16

**KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN**

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	26 Aug. 1922	2 Sept. 1922	4/9 Sept. '22 Laagste	9 Sept. '22 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97½/32	97½/32	97½/32	97½/32
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	437/8	443/8	44	44½/2
Calcutta ....	Sh. p. rup.	1/310/32	1/39/16	1/39/16	1/311/16
Hongkong ..	id. p. \$	2/7	2/613/16	2/66/8	2/73/8
Lissabon ....	d. per Mil.	218/16	218/16	211/16	3
Madrid ....	Peset. p. £	28.78	28.81	28.77	28.88
*Montevideo 1	d. per \$	43 2)	428/4	42½/2	43
Montreal ....	\$ per £	4.47 3)	4.465/8	4.46	4.473/4
*R.d. Janeiro ..	d. per Mil.	71¼	71¼	71¼	71¼ 3)
Rome ..	Lires p. £	1028/8	1019/32	101¼	103
Shanghai ....	Sh. p. tael	3.5½/2	3/5¼	3/5½/2	3/69/8
Singapore ..	id. p. \$	2/381/32	2/329/32	2/37/8	2/381/32
*Valparaiso ..	peso p. £	31.10	31.60	31.50	32.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/19/16	2/18/4	2/111/16	2/21/16

\* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch-transfert. 2) Noteering van 25 Augustus. 3) Idem van 7 September.

**NOTEERING VAN ZILVER.**

	Noteering te Londen	te New York
9 Sept. 1922	35½/8	69½/2
2 " 1922	35½/4	70
26 Aug. 1922	35½/4	697/8
10 Sept. 1921	39	64¼/4
11 Sept. 1920	59	93½/2
20 Juli 1914	24½/16	54½/8

**NEDERLANDSCHE BANK.**

Verkorte Balans op 11 September 1922.

	Activa	
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	{ H.-bk. f 88.637.611,00½/2 B.-bk. " 37.562.462,03 Ag.sch. " 60.818.759,47½/2	f 187.018.832,51
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 74.471.307,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	74.471.307,—
Beleeningen	{ H.-bk. f 34.528.996,31 incl. vrsch. B.-bk. " 6.909.125,05½/2 in rek.-crt. Ag.sch. " 67.184.362,33 op onderp. f 108.622.483,69½/2	—
Op Effecten	f 93.261.891,52	—
Op Goederen en Spec.	f 15.360.592,17½/2	108.622.483,69½/2
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.231.138,54
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.238.805,— Muntmat., Goud f 549.715.947,01 f 605.954.752,01	—
Munt, Zilver, enz.	f 8.777.676,18¼/2	—
Muntmat., Zilver	—	614.732.428,19½/2
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 5.566.320,37½/2 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.879.600,37½/2	9.445.920,75
Geb. en Meub. der Bank	—	4.522.000,—
Diverse rekeningen	—	25.121.969,55½/2
		f 1.037.166.080,24½/2
	<b>Passiva.</b>	
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	—	5.660.599,75
Bijzondere reserve	—	1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	—	976.245.500,—
Bankassigatiën in omloop	—	1.032.328,15½/2
Rek.-Cour. } Het Rijk f — saldo's: } Anderen " 24.260.646,10	—	24.260.646,10
Diverse rekeningen	—	8.291.424,91
		f 1.037.166.080,24½/2

**NED. BANK 11 Sept. 1922 (vervolg).**

Beschikbaar metaalsaldo.....	f	413.684.116,33 <sup>1/2</sup>
Op de basis van <sup>3</sup> / <sub>8</sub> metaaldekking.....	"	213.376.421,68 <sup>1/2</sup>
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop		
dan waartoe de Bank gerechtigd is.....		2.068.420.580,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.: Meer		Minder
Disconto's .....	8.771.637,19 <sup>1/2</sup>	
Buitenlandsche wissels .	32.199,—	
Beleeningen .....		16.216.758,24
Goud .....		15,—
Zilver .....	15.694,52 <sup>1/2</sup>	
Bankbiljetten.....		8.663.985,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		233.813,01 <sup>1/2</sup>

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
11 Sept. 1922 .....	605.955	8.778	976.246	25.293
4 " 1922 .....	605.955	8.762	984.909	26.126
28 Aug. 1922.....	605.955	8.888	960.385	33.429
21 " 1922 .....	605.955	8.717	958.173	43.098
14 " 1922 .....	605.955	8.529	970.672	45.634
12 Sept. 1921....	605.969	10.168	1.008.197	40.730
13 Sept. 1920..	636.339	17.096	1.026.215	75.112
25 Juli 1914..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkest-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
11 Sept. 1922	187.019	39.000	108.622	413.684	60
4 " 1922	178.247	30.000	124.839	411.769	60
28 Aug. 1922	182.101	34.000	99.848	415.340	62
21 " 1922	185.129	35.000	98.587	413.678	60
14 " 1922	190.510	35.000	104.983	410.482	60
12 Sept. 1921	248.782	82.000	131.180	405.611	58
13 Sept. 1920	91.100	—	317.576	432.347	59
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 <sup>1</sup>	75

<sup>1</sup>) Op de basis van <sup>3</sup>/<sub>8</sub> metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	4 Sept. 1922	11 Sept. 1922
Aan schatkestpromessen..	f402.470.000,—	f407.870.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	" 30.000.000,—	" 39.000.000,—
Aan schatkestbiljetten ..	"215.988.000,—	"214.850.000,—
Aan zilverbons .....	" 29.709.148,—	" 29.187.555,—

Onder de vlottende schuld is begrepen:  
Voorsch. aan de Koloniën } „279.883.000,— „284.627.000,—  
Voorschot aan Gemeenten }  
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting }  
30 Juni 31 Juli  
„ 49.737.202,— „ 49.737.202,—

4 Sept. 11 Sept.  
Tegood v.d. Postch. & G. dst „ 54.728.810,— „ 54.778.560,—

**JAVASCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
2 Spt. 1922	204.500		266.500	109.500	129.300
26 Aug. 1922	202.500		268.000	102.500	128.400
19 " 1922	199.750		272.000	97.000	125.950
5 Aug. 1922	146.830	52.623	268.506	91.329	128.160
29 Juli 1922	147.342	52.371	266.793	84.963	130.016
22 " 1922	148.725	52.239	267.462	82.952	131.523
3 Spt. 1921	207.008	20.428	301.726	154.433	136.651
4 Spt. 1920	212.379	6.762	354.710	209.150	106.490
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 <sup>2</sup>

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voorschotten aan het Gouv. nem.	Diverse reke-ningen <sup>1</sup>	Dek-kings-percentage
2 Spt. 1922		181.500		37.100 <sup>3</sup>	***	54
26 Aug. 1922		178.500		31.300 <sup>3</sup>	***	54
19 " 1922		179.500		30.400 <sup>3</sup>	***	54
5 Aug. 1922	33.566	29.046	105.728	—	18.065	55
29 Juli 1922	32.880	26.529	99.777	—	20.898	57
22 " 1922	33.316	23.956	97.296	—	22.995	57
3 Spt. 1921	35.334	22.048	121.494	35.326	22.461	49
4 Spt. 1920	29.268	26.794	156.578	118.626	20.767	39
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

<sup>1</sup>) Sluitpost activa. <sup>2</sup>) Basis <sup>3</sup>/<sub>8</sub> metaaldekking. <sup>3</sup>) Creditsaldo.

**CURACAOSCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse reke-ningen <sup>1</sup>	Diverse reke-ningen <sup>2</sup>
1 Augustus 1922	671	1.201	78	331	964	465
1 Juli 1922	682	1.221	92	341	780	309
1 Juni 1922	684	1.223	88	344	670	181
1 Mei 1922	709	1.143	83	282	666	200
1 April 1922	706	1.157	78	335	604	173
1 Maart 1922	759	1.127	79	272	552	142
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288
1 Januari 1922	749	1.139	84	334	670	287

<sup>1</sup>) Sluitpost der activa. <sup>2</sup>) Sluitpost der passiva.

**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

**BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
6 Sept. 1922	127.413	122.880	293.088	27.000	250.437
30 Aug. 1922	127.411	123.919	293.311	27.000	250.763
23 " 1922	127.417	123.454	295.130	27.000	252.728
16 " 1922	127.408	124.361	298.927	27.000	256.745
9 " 1922	127.400	125.542	302.095	27.000	259.903
2 " 1922	127.400	125.774	299.730	27.000	257.343
7 Sept. 1921	128.410	126.433	319.169	28.500	282.559
8 Sept. 1920	123.077	125.909	355.188	28.500	324.374
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. <sup>1</sup> )
6 Sept. '22	43.448	76.790	13.585	111.450	22.983	18,37
30 Aug. '22	44.358	76.121	26.227	98.096	21.942	17,64
23 " '22	43.853	75.763	18.458	105.490	22.414	18,08
16 " '22	42.629	79.618	14.169	111.588	21.596	17,17
9 " '22	43.033	76.450	16.239	104.500	20.308	16,82
2 " '22	44.280	76.980	15.356	107.970	20.075	16,28
7 Sept. '21	74.047	79.827	15.479	140.730	20.428	13,08
8 Sept. '20	59.628	76.341	16.501	116.989	15.619	11,70
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>

<sup>1</sup>) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

**DUITSCHÉ RIJKSBANK.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. <sup>1</sup> )
31 Aug. '22	1.027.515	1.004.859	23.239.947	238.147.160	10
23 " '22	1.025.921	1.004.861	20.503.192	215.163.262	10
14 " '22	1.026.623	1.004.858	16.598.678	205.275.372	8
7 " '22	1.025.949	1.004.859	13.339.704	198.463.679	7
28 Juli '22	1.024.850	1.004.860	13.083.023	189.794.722	7
21 " '22	1.025.330	1.004.859	9.351.163	177.027.024	6
31 Aug. '21	1.040.556	1.023.708	3.044.888	80.072.721	5
31 Aug. '20	1.098.675	1.091.668	18.686.476	58.018.467	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

<sup>1</sup>) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Aug. 1922	271.470.114	56.124.454	36.729.200	23.226.500
23 " 1922	271.470.114	56.124.454	36.729.200	23.226.500
14 " 1922	241.210.577	47.804.913	33.103.100	20.489.200
7 " 1922	230.704.072	44.056.158	29.224.800	16.583.400
28 Juli 1922	220.375.517	36.758.781	26.469.700	13.325.100
21 " 1922	215.980.298	39.976.216	25.422.500	13.067.900
31 Aug. 1921	85.046.388	13.649.599	10.915.600	2.958.600
31 Aug. 1920	46.379.155	15.771.766	32.028.500	18.641.600
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

**BANK VAN FRANKRIJK.**

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
7 Spt. '22	5.532.002	1.948.367	285.991	***	23.900.000
31 Aug. '22	5.531.528	1.948.367	285.824	576.672	23.900.000
24 " '22	5.531.080	1.948.367	285.669	577.344	23.300.000
17 " '22	5.530.714	1.948.367	285.577	577.975	23.500.000
8 Spt. '21	5.522.592	1.948.367	276.832	627.043	25.100.000
9 Spt. '20	5.570.665	1.978.278	254.824	676.209	26.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	1.816.174	34.770	2.155.999	36.959.101	2.045.972	23.279
	2.189.283	34.255	2.075.138	36.384.980	2.119.940	50.020
	1.897.692	34.667	2.117.264	36.050.884	2.111.317	27.597
	1.952.196	34.700	2.154.871	36.221.340	2.229.497	58.547
	2.330.829	70.726	2.211.797	37.253.980	2.448.487	38.317
	1.937.657	485.630	2.009.409	38.622.449	3.259.494	39.983
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

**BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.**

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald.	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
7 Spt. '22	329.200	84.653	480.000	603.439	6.490.324	301.585
31 Aug. '22	330.179	84.653	480.000	620.446	6.527.662	283.286
24 " '22	331.142	84.653	480.000	611.774	6.412.399	354.188
17 " '22	333.007	84.653	480.000	586.583	6.427.057	255.736
8 Spt. '21	323.827	84.653	480.000	768.621	6.206.740	526.042
9 Spt. '20	358.105	84.653	480.000	680.193	5.620.202	1.354.915

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
23 Aug. '22	3.061.762	2.240.736	—	130.902	2.146.674
16 " '22	3.066.434	2.285.486	—	131.424	2.142.303
9 " '22	3.071.643	2.275.919	—	130.534	2.147.223
2 " '22	3.071.424	2.265.574	—	131.260	2.140.121
24 Aug. '21	2.619.078	1.766.925	—	147.078	2.485.914
27 Aug. '20	1.971.825	1.300.959	111.455	156.002	3.203.637

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking pers. 1)	Algem. Dekking pers. 2)
23 Aug. '22	556.415	1.851.851	106.041	76,6	79,8
16 " '22	532.085	1.846.965	105.983	76,9	80,2
9 " '22	528.964	1.835.803	105.730	78,9	80,4
2 " '22	550.296	1.885.023	105.589	76,3	79,6
24 Aug. '21	1.530.560	1.673.631	103.030	62,9	66,5
27 Aug. '20	2.989.092	2.447.756	97.055	38,6	41,6

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
16 Aug. '22	792	10.808.768	1.360.173	14.777.727	3.587.578
9 " '22	794	10.793.238	1.351.778	14.748.191	3.569.485
2 " '22	794	10.804.278	1.404.066	14.837.348	3.506.542
26 Juli '21	794	10.740.272	1.386.457	14.658.059	3.515.379
17 Aug. '21	812	11.541.212	1.215.663	13.080.175	2.899.713
20 Aug. '20	818	16.882.540	1.362.501	14.125.024	2.723.828

Ann het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

**EFFECTENBEURZEN.**

Amsterdam, 11 September 1922.

Indien men de onderhandelingen van de laatste week op internationaal politiek-economisch gebied onbevooroordeeld beschouwt, zou men geneigd zijn te gelooven, dat ten slotte het gezond verstand begint te zegevieren. In het vorig overzicht te dezer plaatse werd er reeds op gewezen, dat Duitschland, ten spijt van alle officieele ontkenningen, *de facto* een kortstondig moratorium had verkregen, hetgeen op zichzelf reeds kon worden opgevat als een teeken van groot internationale overeenstemming. En hoewel de onderhandelingen aangaande de garanties, die ten behoeve van België en in verband met dit uitstel van betaling nog door Duitschland moeten worden verstrekt, niet zoo glad verlopen als aanvankelijk werd gedacht, is men in leidende kringen dienaangaande niet bijzonder ongerust. Bij deze, als geheel gunstige teekenen, heeft zich gedurende de achter ons liggende berichtperiode gevoegd de overeenkomst, gesloten tusschen de heeren Stinnes en de Lubersac, resp. als vertegenwoordigers van de Deutsche en Fransche regeeringen, ten aanzien van een zoo snel mogelijke wederopbouw van de verwoeste Fransche gebieden. Het is natuurlijk niet aan te nemen, dat de bewoordingen en de inhoud der overeenkomst niet tevoren door het Fransche kabinet zouden zijn goedgekeurd en in verband hiermede is dan ook niet zoo heel veel waarde te hechten aan de opponerende stemmen, die thans in Frankrijk opgaan, meestal komende uit groot-industriele kringen.

Het is echter merkwaardig, dat de internationale beurzen en trouwens ook de onze, zoo uiterst matig hebben gereageerd op de hierboven gereleveerde toch gunstig te noemen momenten. Het schijnt wel, dat enerzijds het wantrouwen in de verstrekkende gevolgen van de tot nu toe genomen besluiten te groot is en dat anderzijds de wereldchaos te geweldig is geworden, dan dat men van overeenkomsten, die niet het geheele veld van politiek-economische verhoudingen bestrijken, eenig werkelijk heil verwacht. De invloed, die op de verschillende beurzen van de vermelde besprekingen en contracten is uitgegaan, kan niet anders dan als matig worden gekarakteriseerd. Zelfs te Berlijn is dit het geval geweest. De markenkoers in het buitenland is eenigszins gunstig beïnvloed geworden, zoodat het niveau van binnenlandsche aandelen iets is gedaald (in indexcijfers uitgedrukt van 603 tot 552), doch de levendigheid is niet zoo groot geweest, als gedurende de laatste weken wel eens het geval was. Een remmende factor was bovendien de geldschaarschte, benevens het totaal onberekenbare verloop van de goederenmarkten. De prijsstijging heeft nog steeds geen eind genomen en hoewel de buitenlandsche deviezen in de laatste dagen ietwat zijn gemonteerd, maakt het een buitengewoon ongunstigen indruk, dat de biljetten-circulatie van de Reichsbank bij elken nieuwen bankstaat recordcijfers te aanschouwen geeft. Accessen van 20 tot 24 miljard mark in het tijdsverloop van één week maken niet eens meer een zoo fenomenalen indruk, als feitelijk gewetigd zou zijn. Nu moet hierbij wel in aanmerking worden genomen, dat deze geforceerde biljettenfabricage voor een deel in de hand wordt gewerkt door het „hamsteren” van bankpapier door industrieelen (welke bevreemd zijn, dat zij op een gegeven moment niet voldoende bankbiljetten kunnen krijgen om de voortdurend stijgende loonen hunner arbeiders te kunnen betalen) maar het is niet te schatten, welk deel van den biljettenaanmaak op rekening van deze omstandigheid moet worden gesteld. Zeer zeker niet het grootste deel en het is dan ook zeer goed verklaarbaar, dat men liever een afwachtende houding ter beurze aanneemt. Alleen Russische waarden, benevens Hongaarsche en Oostenrijksche obligaties waren gedurende de gansche berichtperiode vrij sterk gezocht.

Te Londen is de tendens over het algemeen niet zeer opgewekt geweest. Wel kan van een flauwe houding niet worden gesproken, doch de stemming was toch eerder ongeanimeerd. De berichten uit Klein-Azië hebben de beurs geen goed gedaan. Hier kwam nog als beurs-technische factor bij, dat Zuid-Afrikaansche mijnwaarden, die gedurende vrij langen tijd het centrum van den handel hebben gevormd, in de laatste dagen zoo goed als verlaten waren met afbrokkende koersen. Ook van petroleumwaarden ging geen bijzondere stimulans uit. De eenige uitzondering hebben Russo-Asiatie aandelen gevormd, in verband met de overeenkomst, die deze maatschappij met de Russische regeering heeft afgesloten, waardoor zij de beschikking verkrijgt, voor een tijdsduur van 99 jaren, over haar vroegere eigendommen, terwijl zij bovendien een vergoeding voor de geleden schade erlangt. Feitelijk komt deze overeenkomst neer op een terug-gave der verloren gewaande goederen, waarbij de Russische

regeering zich echter het heffen van een groote belasting voorbehoudt. Het is vooral deze overeenkomst geweest, die de beurs te Londen aan het einde der berichtswEEK heeft opgehouden; in groot-industrieel kringen is men optimistisch gestemd aangaande een verder daadwerkelijk deelnemen aan de exploitatie van de Russische natuurschatten.

Ook te Parijs was men onzeker gestemd, met eerder een neiging naar omlaag. Het is merkwaardig, dat hier Russen eveneens een uitzondering hebben gevormd; zij waren goed gevraagd en konden hun houding tot het einde toe handhaven. Het feit, dat de internationale stemming voor Russen ook aan de Seine werd overgenomen, sluit wellicht in zich de verklaring van de over het algemeen weifelende stemming van de geheele beurs. Er zou toch uit te concluderen zijn (evenals trouwens uit de hierboven gereleerde overeenkomst tusschen Stinnes en de Lubersac), dat een meer conciliante houding in Frankrijk begint te zegevieren, hetgeen in bepaalde kringen nog steeds blijft gelden als een ongunstige omstandigheid en als een factor, die deprimeerend op de beurs werkt.

Te New York hebben geen veranderingen van groote betekenis plaats gevonden. Het koersniveau heeft zich slechts matig gewijzigd, ook nadat verschillende gunstige cijfers bekend waren geworden, o.a. de toename van onuitgevoerde orders bij de Steeltrust. In den stand der verschillende stakingen is nog geen groote verandering ingetreden; men neigt echter naar overeenstemming.

Ten zevent was de houding voor beleggingswaarden buitengewoon vast. In de eerste plaats konden binnenlandse staatsfondsen hiervan profiteren, die dan ook aanmerkelijke koersverbeteringen hebben aangehouden over de gansche linie. Doch voorts mochten ook verschillende buitenlandse soorten zich in goede belangstelling verheugen. Voor de Mexicaansche staatsobligaties is eindelijk een definitieve schuldregeling tot stand gekomen, hetgeen voor de betrokkenen waarden een koers-avance te voorschijn heeft gebracht, dat zich echter niet geheel en al heeft kunnen handhaven. Ook de rentebetaling op de geïnificeerde Turken heeft het publiek wat meer interesse voor buitenlandse staatsfondsen in het algemeen doen krijgen. Het is natuurlijk niet te verwonderen, dat Russen ook aan onze beurs in iets grooteren omvang werden gekocht, ondanks het feit, dat ons land nog geen handelsovereenkomst met de Russische regeering heeft afgesloten en eventuele voordeelen voor Holland als zoodanig dus nog niet bereikt kunnen worden.

	4 Sept.	8 Sept.	11 Sept.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	88	89	89 <sup>1</sup> / <sub>16</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>16</sub>
4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % " " " 1916	88 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	88 <sup>5</sup> / <sub>16</sub>	88 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
4 % " " " 1916	80 <sup>15</sup> / <sub>16</sub>	81	81 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	+ <sup>9</sup> / <sub>16</sub>
3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % " " " .....	72 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	73	73	+ <sup>5</sup> / <sub>8</sub>
3 % " " " .....	63 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	64 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	64 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % Cert. N. W. S. ....	54 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	55 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	56	+ <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
5 % Oost-Indië 1915 ....	91 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	91 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	91 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	—
6 % " " 1919 ....	95 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	95 <sup>5</sup> / <sub>16</sub>	95 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>8</sup> / <sub>16</sub>
4 % Oostear Kronenrente	27 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	—	4	+ <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
5 % Rusland 1906 .....	31 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	31 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	4	+ <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
4 % Rusl. bij Hope & Co.	4 <sup>1</sup> / <sub>16</sub>	4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	5	+ <sup>15</sup> / <sub>16</sub>
4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % China Goud 1898 ..	76 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	77	77 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
4 % Japan 1899 .....	65 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	—	—
4 % Argentinië Buitenl..	69 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	—
5 % Brazilië 1895 .....	53 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	55	—	+ <sup>17</sup> / <sub>8</sub>
7 % Staatsspoor .....	102 <sup>7</sup> / <sub>16</sub>	102 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	103	+ <sup>9</sup> / <sub>16</sub>
7 % Amsterdam .....	102 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	102 <sup>5</sup> / <sub>16</sub>	—	+ <sup>8</sup> / <sub>16</sub>

Groote levendigheid heeft ook de afdeling voor petroleumwaarden getoond. In de eerste plaats waren het ook hier Russische waarden, die de aandacht hebben getrokken, hetgeen zeer begrijpelijk is, indien men bedenkt, dat aan onze beurs voor het grootste deel Engelsch-Russische petroleumfondsen worden verhandeld. Het sterkst gevraagd waren aandelen Russian General Oil. Daarnaast waren de Roemeensche soorten in trek in verband met het vaststellen van de bedragen der schadevergoeding, die uitgekeerd zullen worden. Opmerkelijk was het evenwel, dat het toch op zichzelf gunstige bericht in de koersverbeteringen der betrokken fondsen (voornamelijk aandelen Geconsolideerde Hollandsche petroleum en Orion) niet evenredig tot uiting is gekomen. Blijkbaar is ons publiek door de houding van de Roemeensche regeering in de laatste maanden ten opzichte van ons land (de Roemeensche vertegenwoordiging te 's Gravenhage en de afstempeling van Roemeensche waarden werden in dit verband ter beurze besproken) eenigszins sceptisch ten aanzien van het definitieve resultaat geworden.

Ondanks de gunstige suikerberichten is de markt voor de hierbij betrokken aandelen ongeanimeerd gebleven. Tot die gunstige berichten behoort wel in de eerste plaats, dat de Javasuiker zich nu ook in Europa een afzetgebied begint

te veroveren. Tsjechoslowakije importeert thans reeds Javasuiker, hetgeen van te meer belang mag worden geacht, daar dit land nog niet zoo heel lang geleden als het eenige in Europa gold, dat een suikersurplus voor export zou hebben. De markt echter heeft tot nu toe niet veel aandacht aan deze en dergelijke berichten geschonken.

	4 Sept.	8 Sept.	11 Sept.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank ....	115	119 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	120	+ 5
Koloniale Bank .....	117 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	116 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	117 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	123 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	123	123	+ <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Rotterd. Bankvereniging ..	87 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	—	—	—
Amst. Superfosfaatfabriek ..	35 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	—
Van Berkel's Patent .....	31 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	30 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	31	— <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Insuline Oliefabriek .....	1 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	—
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand	49	50	48	— 1
Hollandia Melkproducten ..	138	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	240 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	—
R. S. Stokvis & Zonen ....	578	—	—	—
Vereenigde Blikfabrieken ..	85	84	83	— 2
Compania Mercantil Argent.	31 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	29 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	28 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 3 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	147 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	145 <sup>15</sup> / <sub>16</sub>	144	— 3 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Handelsver. Amsterdam ...	344	335	334	— 10
Holl. Transatl. Handelsver.	18	—	—	—
Linde Teves & Stokvis ....	67	69	69 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ 2 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	—	—
Tels & Co's Handel-Mij. ....	9	8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	8 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	— <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	121	123	127 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	+ 6 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
Kon. Petroleum-Mij. ....	439	448	444 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	+ 5 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Orion Petroleum-Mij.	—	—	—	—
Afgest. Aand.	37	37	39	+ 2
Steaus Romana Petroleum	—	—	—	—
Mij. .. Afgest. Aand.	38	—	39 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	+ 1 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	69	68 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	70 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	+ 1 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Nederl.-Rubber-Mij. ....	40 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	40	40	— <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Oost-Java-Rubber-Mij. ....	116	121 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	118 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	+ 2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Deli-Batavia .....	244 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	241	232 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 12
Deli-Maatschappij .....	187	185	178 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Senembah-Maatschappij ....	277 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	272	261	— 16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>

De rubbermarkt is zeer kalm gebleven, ondanks de actie, die de Rubber Growers' Association in Engeland op touw heeft gezet, ten einde toch tot een inperking der productie te komen. Men geeft er hier de voorkeur aan de zaken kalm af te wachten.

Tabakswaarden waren buitengewoon flauw gestemd, vooral op den laatsten beursdag der berichtperiode. Klaarblijkelijk is er wat meer aanbod gekomen, nu de betekenis van het Duitsche invoerverbod voor ruwe tabak in iets ruimer kring is doorgedrongen. De vacantes zijn voor het grootste gedeelte ten einde en de verkoopdrang van verschillende zijden zal hieraan wel niet vreemd zijn geweest.

Scheepvaart-aandeelen hebben geen enkele aanleiding tot bijzondere bespreking gegeven.

	4 Sept.	8 Sept.	11 Sept.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn ....	107	108	106 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
" " " „gem.eig.	93 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	94	93	— <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. ...	35	—	—	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	17 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	16 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	17	— <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Java-China-Japan-Lijn ....	65	65	64	— 1
Kon. Hollandsche Lloyd ...	10	10 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	10	—
Kon. Ned. Stoomv.-Mij. ....	45	47 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	45 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Koninkl.-Paketaart Mij. ....	77 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	76	75 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 2
Maatschappij Zeevaart ....	52	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	83 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	82	81 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 2
Nievelt Goudriaan .....	100	100	97	— 3
Rotterdamsche Lloyd .....	110	110 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	110 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	60	—	57 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
" " „Nederland“ ..	112 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	114 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	114	+ <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
" " „Noordzee“ ...	24 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	25	26 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ 2
" " „Oostzee“ .....	55	—	—	—

Evenmin was dit het geval voor de Amerikaansche markt, waarvan het verloop uit de hieronder volgende koersen kan worden afgeleid.

	4 Sept.	8 Sept.	11 Sept.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	180 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	—	—	—
Anaconda Copper .....	112 <sup>2</sup> / <sub>16</sub>	113	112 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>9</sup> / <sub>16</sub>
Un. States Steel Corp. ....	110	109 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	109 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	— <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Atchison Topeka .....	109	—	108 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	— <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Southern Pacific .....	100 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	100 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	100	— <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
Union Pacific .....	158	157 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	160	+ 2
Int. Merc. Marine orig. Com.	14 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	14 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	14 <sup>13</sup> / <sub>16</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>16</sub>
" " " „prefs.“	60 <sup>7</sup> / <sub>16</sub>	58 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	—	— 2 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>

<sup>1</sup> Ex. div.

De geldmarkt bleef ruim; prolongatie 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> pCt.

## GOEDERENHANDEL.

## GRANEN.

Het meest belangrijke feit van de week is het verschijnen van het oogstverslag van Washington over de maand Augustus; wat tarwe betreft mag het gunstig genoemd worden, aangezien de stand van de zomertarwe in de maand Augustus slechts van 80,4 tot 80,1 is achteruitgegaan. Vergelijken bij verleden jaar, toen de stand 62½ was, is dit natuurlijk een aanzienlijke vooruitgang, hetgeen ook in de schatting van de opbrengst wordt uitgedrukt namelijk 277.000.000 tegen verleden jaar 210.000.000 bushels. Daar de oogst der wintertarwe bijna even groot geschat is als die van verleden jaar, is dus de meerdere opbrengst van de zomertarwe ook de meerdere opbrengst van den totalen tarweoogst der Vereenigde Staten. Daarbij komen de zeer gunstige berichten van Canada, dat ook een aanzienlijk grootere oogst dan verleden jaar belooft te hebben. Het gevolg is geweest, dat de stemming voor tarwe nog steeds niet vast geworden is, maar daar bovengenoemde factoren vrijwel algemeen bekend waren, en men niet op een gunstiger regeringsrapport gerekend had, heeft de markt te Chicago toch geen verdere prijsverlaging ondergaan. De September-termijn blijft angstvallig om den prijs van \$1 per bushel zweven: De laagste prijs in de afgelopen week was 99%; de hoogste \$100%.

De verschepingen waren ook in de afgelopen week zeer groot. Een overzichtschrijver, wiens berichten nog al eens in de dagbladen worden overgenomen, betoogt, dat de verschepingen van tarwe verminderd zijn ten voordeele van de verschepingen van maïs, dat in andere woorden, een deel van de consumptie van tarwe op maïs zou zijn overgegaan. De cijfers, die hij daarbij aanhaalt om zijn beweringen te staven, zijn ons niet zeer duidelijk, aangezien juist de tarweverschepingen der laatste weken aanzienlijk grooter dan normaal zijn en eveneens grooter dan in de overeenkomstige weken van verleden jaar. Daarentegen zijn juist de verschepingen van maïs aan het afnemen. Trouwens, indien een gedeelte van de tarweconsumptie door andere graansoorten vervangen werd, zou daar zeer zeker niet maïs, doch in de eerste plaats rogge en gedeeltelijk ook gerst voor in aanmerking komen.

Duitsland heeft in de afgelopen week wederom een enkele lading gekocht, terwijl ook Frankrijk nu en dan als koper optrad. Dit verleende steun aan de markt, ofschoon het aanbod, speciaal van Noord-Amerikaansche soorten, zeer aanzienlijk blijft.

De berichten uit Argentinië zijn iets gunstiger, doch zowel uit Indië als Australië minder gunstig dan waaraan wij den laatsten tijd gewend zijn.

Wat de oogstberichten in Europa betreft, hierin is niet veel verandering gekomen. Hier en daar is het weer verbeterd, doch op de meeste plaatsen is dit nog niet gunstig geweest. Over het algemeen is het duidelijk, dat men met

een aanzienlijk tekort in de opbrengst van den Europeeschen oogst moet rekening houden. Waar hiertegenover een zeer aanzienlijk verminderde koopkracht bestaat, is het natuurlijk moeilijk na te gaan, welke van de twee factoren het meest den doorslag zal geven op den prijsloop.

In tegenstelling met tarwe geeft het Regeeringsrapport van Washington voor den stand van maïs een aanzienlijke verlaging aan, namelijk van 85,5 tot 78,6. In verband daarmee wordt de geschatte opbrengst van den oogst teruggebracht van 3.017.000.000 tot 2.875.000.000 bushels. Volgens particuliere berichten zou sedert dit bericht opge maakt werd, de stand nog aanzienlijk achteruit zijn gegaan, ten gevolge van hevige hitte. Dientengevolge bleef de Amerikaansche markt zeer vast gestemd voor maïs; welke vaste stemming in Europa slechts voor een gedeelte gevolgd werd. De uitvoer is eenigszins afgenomen, doch daarentegen waren de verschepingen van La Plata, dank zij het betere weer, grooter. Sedert werd wederom regen gemeld, wat aanleiding gaf tot eene verhooging van de vraagprijzen, doch aangezien het weer daarop weder gunstig werd, ging deze verhooging even snel verloren. Algemeen wordt nu verwacht, dat La Plata van nu af aan flinke kwantiteiten zal verschepen. Voor spoedige levering blijft in bijna alle markten van Europa goede vraag wegens schaarschte, zoodat hoge prijzen betaald worden.

Indien werkelijk de maïsoogst der Vereenigde Staten niet grooter zou zijn dan b.v. 28.000.000 bushels, dan zou naar alle waarschijnlijkheid, dat land niet op zoo'n ruime schaal maïs kunnen exporteeren, als dit in de laatste twee jaren het geval is geweest, en zou La Plata maïs voor geruimen tijd weder de hoofdschotel moeten worden.

De gerstprijzen bleven vrijwel onveranderd, ofschoon het Landbouwrapport gunstig is en de oogst geschat wordt op 194.000.000 tegen verleden jaar 167 miljoen bushels.

Haver, waarvan de opbrengst op 1.255.000.000 tegen verleden jaar 1.090.000.000 bushels geschat wordt, was vast gestemd. De prijzen voor spoedige levering gingen bijna dagelijksch hooger. September Chicago verbeterde van 33½ tot 35¼. Na eene aanvankelijke rijzing der prijzen in de Vereenigde Staten, is lijnzaad plotseling wederom flauw geworden. Het Washingtonbericht geeft eene hoogere oogstraming dan op 1 Augustus aan, doch particuliere berichten zijn niet zoo gunstig. Opmerkelijk is het, dat de verschepingen van ca. 15.000 ton van La Plata geheel ten koste van den zichtbaren voorraad zijn gegaan. Mocht dit verschijnsel zich nog eenige weken blijven voordoen, dan zou dit ontegenzeggelijk tot een vermindering van offerter van den ouden oogst aanleiding geven. De vraag in Europa is evenwel zeer gering.

Nederland. De markt voor tarwe was nog steeds niet vast gestemd, daar vooral van Manitobasoorten veel offerter aan de markt waren. No. 2 Hard Winter Wheat wordt minder aangeboden en kon dientengevolge in verhouding wat betere prijzen bedingen. De maïsmarkt hier bleef nog zeer abnormaal wegens gebrek aan vraag. Van

## Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnzaad Oct.
9 Spt. '22	100 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	62 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	35 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	11,50	7,95	18,95
2 „ '22	99	59 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	32 <sup>2</sup> / <sub>8</sub>	11,45 <sup>1</sup>	7,95	18,05 <sup>1</sup>
9 Spt. '21	133	55 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	38	17,95	9,—	22,65
9 Spt. '20	257 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	140 <sup>8</sup> / <sub>4</sub>	64 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	20,25	10,10	25,80
9 Spt. '19	223	161 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	71	15,15	8,30	29,75
20 Juli '14	82	56 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	36 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	9,40	5,38	13,70

<sup>1</sup>) per September. <sup>2</sup>) per Februari

## Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	11 Sept. 1922	4 Sept. 1922	12 Sept. 1921
Tarwe* .....	12,35	12,25	18,50
Rogge (No. 2 Western) <sup>1</sup> )	9,90	9,80	16,50
Maïs (La Plata) .....	215,—	209,—	206,—
Gerst (48 lb. malting) .. <sup>2</sup> )	190,—	192,—	280,—
Haver (38 lb. white cl.) .. <sup>1</sup> )	10,—	9,70	13,75
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) <sup>1</sup> )	13,—	12,40	18,65
Lijnzaad (La Plata) .... <sup>3</sup> )	382,—	375,—	475,—

<sup>1</sup>) p. 100 K.G. <sup>2</sup>) p. 2000 K.G. <sup>3</sup>) per 1960 K.G.

\* ) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

## AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 Sept. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. t/daak 1921	3/9 Sept. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. t/daak 1921	1922	1921
Tarwe .....	34.849	773.954	993.255	—	26.976	28.287	800.930	1.021.542
Rogge .....	13.374	159.344	103.395	—	—	325	159.344	103.720
Boekweit .....	—	9.555	4.801	—	—	576	9.555	5.377
Maïs .....	17.881	716.792	672.814	70	69.835	66.344	786.627	739.158
Gerst .....	867	104.045	172.319	—	3.597	6.974	107.642	179.293
Haver .....	212	84.527	62.082	—	50	3.345	84.577	65.427
Lijnzaad .....	562	122.225	119.932	1.872	61.864	94.835	184.089	213.867
Lijnkoek .....	2.350	55.106	80.565	—	1.547	19.120	56.653	99.685
Tarwemeel .....	1.150	38.100	41.867	—	5.004	1.735	43.104	43.602
Andere meelsoorten .....	253	7.231	26.669	—	2.615	1.338	9.846	28.007



den locovoorraad Mixedmaïs ging slechts weinig af, ondanks het feit, dat slechts een geringe hoeveelheid stoomende is en ook op aflading geen nieuwe zaken tot stand kwamen.

La Platamaïs bleef voor directe levering tot zeer hooge prijzen weggaan, voor latere afladingen zijn de prijzen verminderd en de verschepingen nemen toe.

Haver vast, wegens gebrek aan aanbod voor spoedige levering. Voor buitenlandsche rogge blijft voortdurend vraag, aangezien de binnenlandsche rogge van onbevredigende kwaliteit is. De lage prijzen voor binnenlandsche rogge drukken evenwel de prijzen der buitenlandsche rogge. Ook hier kwamen weinig zaken in lijn zaaï tot stand. De vraag voor olie is onbevredigend. Voor lijnkoeken was de markt zeer levendig, doch dit gold bijna uitsluitend Amerikaansche lijnkoeken, waarvoor een plotselinge dekkingsvraag de prijzen bijna f 1,— per 100 KG. omhoog bracht. Ofschoon de hoogste prijzen later voor dit artikel niet meer gehandhaafd zijn, blijft de stemming toch vrij vast ten gevolge van het beperkte aanbod, vooral van disponibel goed.

### SUIKER.

Het weer in Duitschland was gedurende de afgelopen week over het algemeen vrij gunstig voor den wasdom der bieten en nog wat nazomerwarmte zou tot zeer goede rendementen leiden. Wegens het ongewone suikergebrek echter hebben verschillende fabrieken het plan opgevat, reeds aan het einde dezer maand met rooien te beginnen. Waar de uitzaai dit jaar zeer laat begonnen is, zullen de bieten dan nog lang niet rijp zijn, zoodat men bezwaarlijk op een even grooten oogst als verleden jaar kan rekenen.

Uit Frankfort wordt bericht, dat alle fabrieken in Duitschland zich — op aandringen van het rijksministerie — in de toekomst tot een syndicaat zullen vereenigen.

Volgens F. O. Licht luidt het laatste overzicht der zichtbare voorraden als volgt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Duitschland 1 Aug. ....	116.250	178.878	133.417
Tsjechoslowakije 1 Aug. ...	237.685	120.880	104.027
Frankrijk 1 Aug. ....	65.154	36.711	63.678
Holland 1 Aug. ....	52.743	26.025	27.673
België 1 Aug. ....	24.995	29.780	33.732
Engeland 1 Aug. ....	365.806	357.813	457.886
Totaal in Europa ....	862.633	750.087	820.413
V.-St. v. N.-Amerika 24 Aug.	195.918	104.038	131.990
Cuba, alle havens, 2 Sept. .	453.069	1.225.285	314.401
Totaal ...	1.511.620	2.079.410	1.266.504

Van de overige suikermarkten valt niet veel nieuws te melden. Allerwege was men kalm tot flauw gestemd in sympathie met Amerika, waar de markt het tegengestelde aspect toonde van de vorige week. Met sprongen daalden de prijzen en de markt aldaar is flauw. Spot Centrifugals noteeren thans d.c. 4,99 en op de termijnmarkt brokkelde October af van d.c. 3,58 tot d.c. 3,17; December van d.c. 3,61 tot d.c. 3,27; Maart van d.c. 3,36 tot d.c. 3,07 en Mei van d.c. 3,47 tot d.c. 3,18.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangsten tot 2 Sept.	13.181	312.228	19.796
Tot.-ontv. sed. 1 Jan.-2 Sept.	3.685.463	3.435.076	3.108.016
Werkende fabrieken .....	4	4	4
Weekexport tot 2 Sept. ...	55.365	62.686	32.427
Tot.exp. sed. 1 Jan.-2 Sept.	3.251.542	1.928.171	3.162.773
Totale voorraad op 2 Sept.	460.987 <sup>1)</sup>	1.241.351	314.401

<sup>1)</sup> Inclusief oude oogst 7.918 tons.

Op Java had de markt eveneens een kalm aanzien en ging er weinig om.

Ook hier te lande ging de markt met Amerika mee. Op de termijnmarkt liep October van f 22 tot f 21½ en November/December van f 21½ tot f 21 terug. De omzet bedroeg ongeveer 2000 tons. Eenige partijjes aangekomen Javasuiker werden op basis van f 23 c.i.f. verhandeld.

### NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			September/October	September	
5 Sept. '22	f 22 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	Sh. 57/9	Sh. 19/7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	Sh. 23/6	\$ cts. 5,24
29 Aug. '22	„ 22 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	58/3	19/6	24/—	4,83
5 Sept. '21	„ 30 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	62/—	22/—	27/6	4,86
5 Sept. '20	„ —	116/—	75/—	—	11,19
4 Juli '14	„ 11 <sup>18</sup> / <sub>32</sub>	18/—	—	—	3,26

### KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

#### Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
9 Sept. 1922	1)	1)	1)	1)	1)
2 „ 1922	1.829.000	15.250	2.613.000	20.000	7 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
26 Aug. 1922	1.867.000	15.250	2.587.000	19.900	7 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
9 Sept. 1921	1.554.000	12.450	3.003.000	15.600	8 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>

#### Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Sept. 1922 ...	36.000	662.000	82.000	1.281.000
9 Sept. 1921 ..	81.000	967.000	154.000	1.740.000

<sup>1)</sup> Feestdag.

### THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 1 September 1922.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

14860, 396/2, 20/4 kn. Java thee
5578 „ Sumatra thee
— „ ex voorg. veil.

Totaal .. 20438, 396/2, 20/4 kn. thee.

1 September 1921:

21879, 12/2, 20/4 kn. Java thee
2280 „ Sumatra thee
664 „ ex voorgaande veiling.

Totaal .. 24823, 12/2, 20/4 kn. thee

Aanbod 1 Januarijl. tot heden	idem 1921	idem 1920
11 veilingen	11 veilingen	9 veilingen.
Java thee 104730 kn.	199144 kn.	151448 kn.
Sumatra thee 25306 „	10027 „	10729 „
voor Hand.rek. 4594 „	1482 „	4811 „

Totaal ..... 134630 kn. 210653 kn. 166988 kn.

Gem. per veiling .. 12239 kn. 19150 kn. 18554 kn.

De veiling had bij een vrij vaste stemming een tamelijk vlug verloop.

Voor Oranje Pecco in alle kwaliteiten was iets minder vraag, met uitzondering van enkele nummers, die vorige prijzen bedongen, werden valen 1 à 2 cts lager afgedaan.

Pecco en Pecco Souchon's hadden een goede markt en werden tot circa vorige prijzen vlug verkocht.

Gebroken Pecco en Gebroken Oranje Pecco. De goede kwaliteiten handhaafden zich vrijwel op vorige prijzen; midden kwaliteiten waren vast en enkele bedongen 2 cts. meer. De ordinaire Gebroken theeën werden vrijwel allen 2 à 3 cts. boven taxatie betaald en grof verkocht.

Dust met zeer gering aanbod flauwer gestemd. Witpunt met weinig vraag en slechts gedeeltelijk verkocht.

In veiling werden opgehouden: 4952, 24/4 kn.

In de volgende veiling, op 21 September e.k., zullen circa 12300 kn. worden aangeboden.

### JAVA THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 Juli 1922 .....	60.055
Sedert aangevoerd .....	19.933
Sedert afgeleverd .....	79.988
Voorraad heden .....	14.998
Waarvan in de eerste hand .....	64.990
Amsterdam, 30 Augustus 1922.	40.874

### KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 6 September 1922.

Het Bericht van het Landbouwbureau te Washington, dat op Vrijdag j.l. gepubliceerd werd, gaf voor den toestand van den Amerikaanschen katoenogst op 25 Augustus een

conditie van 57,0 tegen 70,8 in Juli. Het vorig jaar was de schatting 49,3 bij een gemiddelde schatting van 65 pCt. gedurende de laatste tien jaar. Hoewel deze schatting laag is en erop wijst, dat de oogst slechts circa tien en een half miljoen balen zal opleveren, was dit lage cijfer reeds gediscoteerd en de markt sloot dan ook flauw. Daarna is de Amerikaansche katoenmarkt twee dagen gesloten geweest en bij de opening van gisteren was de stemming zeer flauw hoofdzakelijk door groote verkoopen uit het Zuiden. Liverpool was ook lager, terwijl ook New York flauw was bij de onzekere arbeidstoestanden, de geringe vraag voor voorradige katoen en de slechte zaken op de manufacturen-markt. Egyptische katoen is ook lager door de zeer gunstige vooruitzichten van den nieuwen oogst.

De vraag, zoowel naar Amerikaansche als Egyptische garens voor binnenlandsch gebruik is vrij bevredigend en prijzen blijven zich handhaven, ook al in verband met de vacantieweek in Oldham. De spinmarge is voor enkele nummers wel iets verbeterd, daar garens minder gedaald zijn dan ruwe katoen. Bundelgarens voor export zijn alleen in de zeer fijne nummers te verkoopen, hoewel in de medio-nummers ook orders aan de markt zijn, die misschien later tot zaken kunnen leiden. In 40er Mule is iets gedaan voor China, terwijl in de fijnere nummers enkele orders voor Indië zijn geplaatst. De vraag van het Vasteland blijft zeer onbevredigend.

Op de doekmarkt ontbreekt nog steeds het vertrouwen, dat zoo dringend noodig is. Iedereen kijkt dagelijks naar de katoennoteringen en de daling, die thans heeft plaats gehad kan nog niet tot koopen animeeren. Garens blijven vast en daardoor zijn ook prijzen van manufacturen over het algemeen hooger dan men op de overzeesche markten schijnt te willen betalen. Wel zijn er nog al aanvragen van Indië binnengekomen, doch tot nu toe zijn deze over het algemeen te laag. De meeste zaken, die tot stand komen zijn verliesgevend voor fabrikanten en in den regel beneden kostprijzen. Van China hoort men zeer weinig en daardoor is de stemming ook nog niet zeer hoopvol, hoewel prijzen over het algemeen vast blijven.

30 Aug. 6 Sept. Oost. koersen. 29 Aug. 5 Sept.  
 Liverpoolnoteringen T.T. op Indië... 1/3 1/3 1/3  
 F.G.F. Sakellaridis 18,00 17,25 T.T. op Hongkong 2/6 2/6 2/6  
 G.F. No. 1 Oomra 9,45 8,95 T.T. op Shanghai. 3/5 3/5 3/6

**Noteering voor Loco-Katoen.**  
(Middling Uplands).

	9 Sept. '22	1 Sept. '22	26 Aug. '22	9 Sept. '21	9 Sept. '20
New York voor Middling ..	22,— c	22,25 c	22,25 c	—,— c	31,75 c
New Orleans voor Middling	21,80 c	21,75 c	21,75 c	—,— c	29,25 c
Liverpool voor Fy Middling	12,94 d	—,— d	13,70 d	—,— d	23,41 d

**Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.**  
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 11 Sept. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	226	395	214
„ Atlant. Havens	76	132	49
Uitvoer naar Gr. Britannië	76	83	93
„ „ 't Vasteland.	84	425	118
„ „ Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	8 Sept. '22	9 Sept. '21	10 Sept. '20
Amerik. havens.....	—	—	737
Binnenland.....	—	—	740
New York .....	—	—	28
New Orleans .....	—	—	195
Liverpool .....	—	—	893

**COPRA.**

De markt was deze week kalm gestemd. Het eerstehands-aanbod is buitengewoon klein, daar de prijzen in Nederl. Indië niet dalen. Aan het einde der week bestond er iets betere vraag, voor rekening van fabrikanten en consumenten. De noteringen zijn:

Java f.m.s. October/December aflading .... f 27,—  
 „ „ September/November „ .... „ 26 1/8  
 „ „ Augustus aflading „ .... „ 26 1/8  
 11 September 1922.

**RUBBER.**

De markt was deze week iets vaster gestemd en prijzen konden langzaam iets verbeteren. De omzet bleef echter vrij beperkt, daar zoowel vraag als aanbod vrij gering waren.

De slotnoteringen op de termijnmarkt zijn:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe September ....	39 1/2 ct.	37 ct.
„ „ Oct./Dec. ....	39 1/2 „	37 1/2 „
„ „ Jan./Maart ....	40 1/2 „	39 „
Smoked Sheets September ....	39 1/2 „	37 1/2 „
„ „ Oct./Dec. ....	40 „	38 1/2 „
„ „ Jan./Maart ....	41 „	39 1/2 „

11 September 1922.

**VERKEERSWEZEN.**

**SCHEEPVAART.**

**GRAAN.**

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
4-9 Sept. 1922	—	—	10 3/4 <sup>1</sup>	2/6	20/4	20/4
28 A.—2 Sept. 1922	—	—	11 1/4 <sup>1</sup>	2/9	22/—	22/—
5-10 Sept. 1921	—	—	4/9	4/9	27/6	27/6
6-11 Sept. 1920	—	—	11/6	12/6	100/—	100/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/—	12/—

**KOLEN.**

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
4-9 Sept. '22	7/—	11/5	13/9	17/—	5/6	7/9
28 A.—2 Sept. '22	6/5	11/5	13/10 1/2	15/6	5/6	7/0
5-10 Sept. '21	8/—	13/6	13/—	14/—	6/9	9/3
6-11 Sept. '20	—	25/—	30/—	—	—	Kr. 30
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

**DIVERSEN.**

Data	Bombay West Europa (d w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
4-9 September 1922..	19/6	26/—	30/—	30/—
28 Aug.—2 Sept. 1922..	19/10	26/—	30/—	31/3
5-10 September 1921..	30/—	—	60/—	—
6-11 September 1920..	75/—	120/—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/—	22/3

<sup>1</sup>) Amer. cents p. 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.  
 Overige noteringen per ton van 1015 KG.

**INKLARINGEN.**

**VLISSINGEN.**

Landen van herkomst	Augustus 1922		Augustus 1921	
	Aantal schepen	M <sup>3</sup> .	Aantal schepen	M <sup>3</sup> .
Binnenl. havens.	1	18.940	—	—
Groot-Britannië	31	255.020	27	181.590
Zweden .....	1	1.714	—	—
Rusland-Oostz.h.	—	—	1	1.874
België .....	1	1.231	2	2.458
Italië <sup>1</sup> ) .....	3	2.125	8	3.388
Levant .....	—	—	11	3.742
Rusland-Zw.zee <sup>2</sup> )	8	3.362	—	—
<b>Totaal ....</b>	<b>45</b>	<b>282.392</b>	<b>49</b>	<b>192.052</b>
<b>Nationaliteit.</b>				
Nederlandsche..	{ 1 272 34 274.586 }		32	183.083
Britsche .....	2	1.641	5	1.671
Duitsche .....	1	1.714	3	4.098
Noorsche .....	7	4.179	1	156
Belgische .....	—	—	8	3.044
<b>Totaal ....</b>	<b>45</b>	<b>282.392</b>	<b>49</b>	<b>192.052</b>

<sup>1</sup>) Bijleggers. <sup>2</sup>) Sleepbooten.

(B. Stofkoper.)

# DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

## Maandstaat op 31 Augustus 1922

### DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor effecten gedeponoord .....	f	1.746.000,—
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort .....		6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord .....	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen.. f 9.164.870,—		
waarvoor in geld gestort .....		6.872.570,—
waarvoor effecten gedeponoord .....	f	2.292.300,—
Effecten van Aandeelhouders		
gedeponoord bij bevriende instellingen .....	f	3.000.000,—
ten eigen gebruik .....	f	32.753.050,—
		39.595.350,—
Kassa, Wissels en Coupons .....		25.584.088,77
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen .....		59.067.482,75
Saldo's bij Bankiers:		
beschikbaar voor eigen gebruik .....	f	3.257.629,30
voor rekening van derden .....	f	11.429.678,39
		14.687.307,69
Daggeldleeningen .....		1.850.000,—
Prolongatiën gegeven .....		11.026.575,—
Eigen Effecten en Syndicaten .....		10.932.720,28
Credietvereniging .....	f	65.472.878,65
Af: loopende Promessen .....	f	6.000.000,—
		59.472.878,65
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Ort. f 52.327.965,63½		
Af: loopende Promessen .....	f	533.000,—
		51.794.965,63½
Voorschotten op Consignatiën .....		2.416.777,91
Gebouwen .....		4.455.512
		295.937.128,68½
<b>Totaal .....</b>	<b>f</b>	<b>295.937.128,68½</b>

### CREDIT

Kapitaal .....	f	35.500.000,—
Reservefonds .....	f	8.200.613,62
Buitengewone Reserve .....	f	1.000.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging .....	f	6.187.045,—
Reserve Credietvereniging .....	f	3.425.259,47
		54.312.918,09
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten .....	f	1.731.600,—
Contanten .....	f	14.400,—
in Leen-Depôt Effecten .....	f	37.863.750,—
" " " " Contanten .....	f	1.052.600,—
		39.595.350,—
Totaal Effecten .....		1.067.000,—
Totaal Contanten .....		1.669.357,08½
Zieken- en Pensioenfondsen .....		54.182.991,90½
Depositio's .....		2.337.700,—
Prolongatie-Depositio's .....		1.209.846,59
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen .....		
Saldi Rekeningen Courant .....	f	90.992.857,74½
" " " " voor gelden in het Buitenland .....	f	11.429.678,39
" " " " Credietvereniging .....	f	8.091.411,62
		110.513.947,75½
Daggeldleeningen .....		300.000,—
Te betalen Wissels .....		27.722.799,95
Diverse Rekeningen .....		3.025.217,31
		295.937.128,68½
<b>Totaal .....</b>	<b>f</b>	<b>295.937.128,68½</b>

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

# Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

## Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek DELFT

ARTIKELEN:

Gist

Brandspiritus

Zuivere spiritus

Foazelolie

Amyl-alcohol

Aether Sulfuricus

Narcose æther

Kurken en

Gedroogde Spoeling

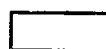
## OCTROOI- EN MERKENBLAD

UITGAVE VAN DE  
VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX,  
1E V. D. BOSCHSTRAAT No. 1, 's-GRAVENHAGE

Bevat o.a. eene volledige opgave van alle open-  
baar gemaakte octrooiaanvragen en ver-  
leende octrooien en van alle gedeponeerde  
Fabrieks- en Handelsmerken. Abonnements-  
prijs voor Nederland f 5,—; voor Indië f 6,— p. jaar.



Vraagt nog heden een  
gratis Proefnummer



Motorlocomotieven

Transportwagens  
voor alle doeleindenAANLEG VAN  
FABRIEKSSPOOR

— SPOORWEGMATERIEEL —



### DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

Opgericht 1907

's-Gravenhage  
Anna van Saxonplein 3

## KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT  
STEARINE — KAARSENPIET — OLEÏNE

CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE